

BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA

**TAARIFA YA UCHAMBUZI WA MAJIBU YA
WATAHINIWA WA MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A
(GATCE) 2018**

650 HAIBA NA MICHEZO

BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA

**TAARIFA YA UCHAMBUZI WA MAJIBU YA
WATAHINIWA WA MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A
(GATCE) 2018**

650 HAIBA NA MICHEZO

BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA

**TAARIFA YA UCHAMBUZI WA MAJIBU YA
WATAHINIWA KATIKA MTIHANI WA UALIMU
DARAJA LA A (GATCE) 2018**

650 HAIBA NA MICHEZO

Kimechapishwa na:

Baraza la Mitihani Tanzania,
P.O.Box 2624,
Dar es Salaam, Tanzania.

©Baraza la Mitihani la Tanzania, 2018

Haki zote zimehifadhiwa.

YALIYOMO

DIBAJI.....	iv
1.0 UTANGULIZI.....	1
2.0 TATHIMINI YA MAJIBU YA MTIHANI KWA KILA SWALI.....	1
2.1 SEHEMU A:	1
2.1.1 Swali .1 Maandalizi ya Maandiko, Vifaa na Zana za Kufundishia na Kujifunzia	2
2.1.2 Swali. 2 Maandalizi ya Maandiko, Vifaa na Zana za Kufundishia na Kujifunzia	4
2.1.3 Swali la 3:Upimaji na Tathimini ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo	6
2.1.4 Swali la 4: Misingi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo	8
2.1.5 Swali la 5 Misingi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo	9
2.1.6 Swali la 6 Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo	12
2.1.7 Swali la 7: Zana za Kufundishia na Kujifunzia	14
2.1.8 Swali la 8: Zana za Kufundishia na Kujifunzia	16
2.1.9 Swali 9. Maandalizi ya Ufundishaji, wa Somo la Haiba na Michezo.	19
2.1.10 Swali la 10 Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo	21
2.2 SEHEMU B	23
2.2.1 Swali 11 Misingi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo	23
2.2.2 Swali 12. Maandalizi ya Maandiko, Vifaa na Zana za Kufundishia na Kujifunzia	27
2.2.3 Swali 13 Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo	31
2.2.4 Swali 14 Maandalizi ya Maandiko, Vifaa na Zana za Kufundishia na Kujifunzia.	36
2.2.5 Swali la 15 Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo	41
2.2.6 Swali 16 Upimaji na Tathimini ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo	45
3.0 UCHAMBUZI WA UFAULU WA WATAHINIWA KWA KILA MADA.....	49
4.0 HITIMISHO	50
5.0 MAPENDEKEZO.	51
KIAMBATANISHO.....	52

DIBAJI

Taarifa ya Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika mtihani wa Haiba na Michezo Daraja la A ngazi ya cheti imetayarishwa kwa lengo la kutoa mrejesho kwa wanafunzi, wakufunzi, watunga sera pamoja na wadau wengine wa elimu. Mtihani ni sehemu kigezo mojawapo cha kuwezesha kutathmini mchakato wa ufundishaji na ujifunzaji katika kutekeleza mtaala wa ngazi husika. Mtihani wa Haiba na Michezo ngazi ya cheti utawezesha kutoa mrejesho kuhusu ufundishaji na ujifunzaji wa somo hilo. Majibu ya watahiniwa katika mtihani huweza kuashiria viwango na ubora wa mielekeo, stadi na maarifa ambayo watahiniwa wameweza kuyapata katika kujifunza taaluma na uthalam wa kufundisha katika miaka miwili ambayo wanachuo walikuwa katika mafunzo.

Katika kufanya uchambuzi wa majibu ya watahiniwa, sababu zilizofanya watahiniwa kujibu maswali vizuri au kushindwa kujibu vizuri zimeainishwa. Uchambuzi wa kila mada na kiwango cha kufaulu katika mada husika pia umefanyika na sababu za mada hizo kufanyika vizuri au vibaya kubainishwa.

Uchambuzi wa majibu uliofanyika unaonesha kuwa watahiniwa waliowengi walifaulu mtihani wa somo la Haiba na Michezo kwa kiwango kizuri. Uchambuzi unaonesha kuwa, watahiniwa wengi waliofanya mtihani wa osmo la Haiba na Michezo waliweza kuelewa matakwa ya maswali ya mtihani huo na hivyo kuwawezesha kutoa majibu yaliyokidhi mahitaji ya maswali hayo. Aidha, watahiniwa pia walionesha kuwa na maarifa, stadi na mielekeo waliyotarajiwa kuwanayo ambayo imewawezesha kufanya vizuri katika mtihani wao. Pamoja na watahiniwa wengi kufanya vizuri katika mtihani wa somo la Haiba na Michezo, wapo watahiniwa wachache walio shindwa kujibu vizuri baadhi ya maswali. Sababu zilizobainika kusababisha watahiniwa hao kushindwa kujibu maswali kwa ufasaha ni pamoja na kutokuwa na maarifa ya kutosha katika mada husika, kutoelewa matakwa ya maswali na hivyo kutoa majibu ambayo hayakujibu maswali yaliyoulizwa, kutokuwa makini katika kusoma maswali hivyo kuwafanya watoe majibu ambayo hayakuendana na matakwa ya maswali.

Ni matarajio ya Baraza la Mitihani la Tanzania kuwa, taarifa hii itatoa mrejesho ambaou utatumia na wadau mbalimbali katika kuboresha mafunzo ya somo la Haiba na Michezo katika ngazi ya cheti na pia kushughulikia kasoro zilizobainishwa ili kuboresha ufundishaji na ujifunzaji katika vyuo vya Elimu na hivyo, kuwezesha kutoa walimu bora wa somo la Haiba na Michezo na kuboresha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa tarajali.

Dkt. Charles E. Msonde
KATIBU MTENDAJI

1.0 UTANGULIZI

Taarifa hii inachambua viwango vya kufaulu kwa watahiniwa katika mtihani wa Ualimu Daraja la A mwaka 2018 kwa lengo la kutoa mrejesho kuhusu namna watahiniwa walivyojibu maswali katika mtihani wa somo la Haiba na Michezo.

Maswali ya mtihani wa somo la Haiba na Michezo yalitokana na mada tano zinazofundishwa katika ngazi ya cheti. Mtihani wa somo la Haiba na Michezo ulikuwa na jumla ya maswali kumi na sita (16) yaliyogawanywa katika sehemu A na B. watahiniwa walitakiwa kujibu maswali kumi na nne (14) ambapo sehemu A walitakiwa kujibu maswali yote kumi (10). Sehemu B ilikuwa na maswali sita (6) ya insha, mtahiniwa alitakiwa kuchagua na kujibu maswali manne (4) kutoka sehemu hii.

Jumla ya 4,900 walisajiliwa kufanya mtihani wa somo la Haiba na Michezo. Kati yao, watahiniwa 4,843 sawa na asilimia 98.7 walifanya mtihani huo. Kiwango cha ufaulu katika mtihani huo kilikuwa kizuri kwani asilimia 99.88 ya watahiniwa wote walifanya mtihani huo walifaulu. Aidha, ni asilimia 0.2 tu ndiyo hawakumudu kufaulu katika kiwango cha kuridhisha.

Ufaulu wa watahiniwa umegawanywa katika makundi matatu, ambayo ni ufaulu hafifu, ufaulu wa wastani na ufaulu mzuri kutegemea alama walizopata watahiniwa katika swali. Aidha, sababu za watahiniwa kujibu swali vizuri au kushindwa kujibu zimeainishwa. Ili kuthibitisha sababu hizo, sampuli za majibu ya watahiniwa zimetumika kama vielelezo ili kuwezesha wadau mbalimbali kuona mifano ya hoja zinazotolewa.

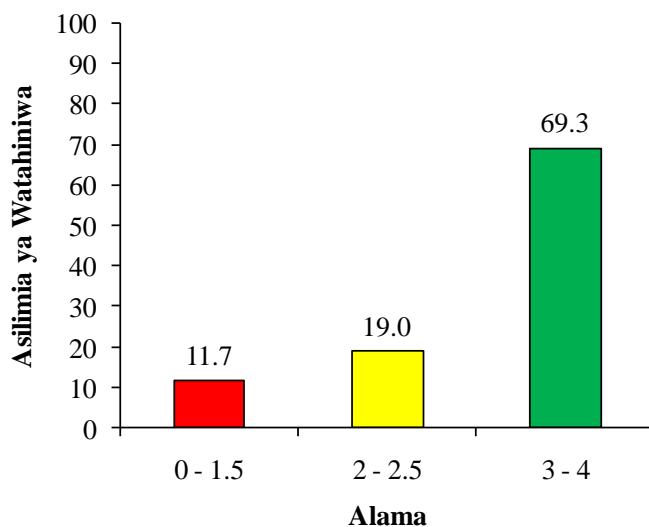
2.0 TATHIMINI YA MAJIBU YA MTIHANI KWA KILA SWALI

2.1 SEHEMU A:

Sehemu A ya mtihani wa somo la Haiba na Michezo ilikuwa na jumla ya maswali 10 ya majibu mafupi. Kila swali katika sehemu hiyo lilikuwa na jumla ya alama nne (4). Kufaulu kwa watahiniwa katika sehemu hii kuligawanywa katika makundi matatu kulingana na alama walizopata watahiniwa. Watahiniwa waliopata alama kati ya 0 hadi 1.5 walihesabika kuwa na ufaulu hafifu katika swali husika. Watahiniwa walihesabika kuwa na ufaulu wa wastani iwapo walipata alama kati ya 2 hadi 2.5 na walihesabika kuwa na ufaulu mzuri iwapo walipata kati ya alama 3 hadi 4.

2.1.1 Swali la 1: Maandalizi ya Maandiko, Vifaa na Zana za Kufundishia na Kujifunzia.

Swali la 1 lilitoka katika mada ya Maandalizi ya Maandiko, Vifaa na Zana za Kufundishia na Kujifunzia. Swali lililenga kupima ufaamu wa watahiniwa kuhusu vipengele vya muhtasari wa somo la Haiba na Michezo. Jumla ya watahiniwa 4,843 (100%) walifanya swali hilo. Kati ya hao, watahiniwa 569 (11.7%) walipata alama kati ya 0 na 1.5 ambaao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 922 (19.0%) walipata alama kati ya 2 na 2.5 ambaao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa 3,352 (69.3%) walipata alama kati ya 3 hadi 4 ambaao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla watahiniwa walifaalu swali hili kwa kiwango kizuri kutokana na jumla ya watahiniwa 4,274 (88.3%) kupata kati ya alama 2 hadi 4 ambazo ndizo alama zilizowawezesha kufaulu swali hili.

Chati Na. 1: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swali la 1

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa unaonesha kuwa watahiniwa wengi walikuwa na ufaamu mzuri kuhusu vipengele vya muhtasari wa somo la Haiba na Michezo suala ambalo liliwawezesha kujibu swali hili kwa ufasaha. Sababu za watahiniwa kujibu vizuri ni kutokana na kuelewa matakwa ya swali. Watahiniwa waliweza kuchanganua vipengele vya muhtasari kama vile mada kuu, mada ndogo, mbinu za kufundishia na kujifunzia, malengo makuu na mahususi. Kielelezo Na. 1.1 ni sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu swali kwa usahihi na kupata alama zote.

Kielelezo Na. 1.1

1.	Vipengele vya Muhtasari wa Haiba na Michezo ni kama vifaa tangu:
i)	Mada kuu na nafago, hiki ni kipengele Mofawapo ambayo Kinaonesha Nadi kuu na jidago zilizopo kwenye Muhtasari wa Haiba na Michezo
ii)	Mbinu za kufundishia na kujifunza, ni kipengele ambaebo Kinaonesha Ndi, u zidi zitumika kufundishia Nadi futuni ya Haiba na Michezo
iii)	Zana za kufundishia na kujifunza, bapa huainiziwa zina Nbalimbedi ambazo zinazua kuruoniwa wakati wa Ufundishaji na Ujifunzaji wa Nadi futuni.
iv)	Malengo Nakuu na Mahusici ya Somo, katika kipengele hiki huonesha Matarajio ambayo yanatakiwa kufikia na katiha pipinchi fulani.

Kielelezo Na. 1.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliywenza kueleza kwa kifupi vipengele vya muhtasari wa somo la Haiba na Michezo.

Hata hivyo, ufaulu wa watahiniwa 569 (11.7%) ulikuwa hafifu. Ufaulu huu hafifu unahuishwa na baadhi ya watahiniwa kuchanganua vipengele vichache vya muhtasari. Kwa mfano, kutaja vipengele viwili badala ya vipengele vinne, baadhi ya hoja kukosa ufanuzi fasaha na kuandika majibu ambayo hayalengi kujibu swali husika, kutokuelewa matakwa ya swali hivyo, kutoa majibu yasiyo sahihi. Kwa mfano, baadhi ya watahiniwa waliandika muundo wa muhtasari badala ya kutaja vipengele vya muhtasari. Kielelezo Na.1.2 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu swali hili vibaya na kukosa alama zote.

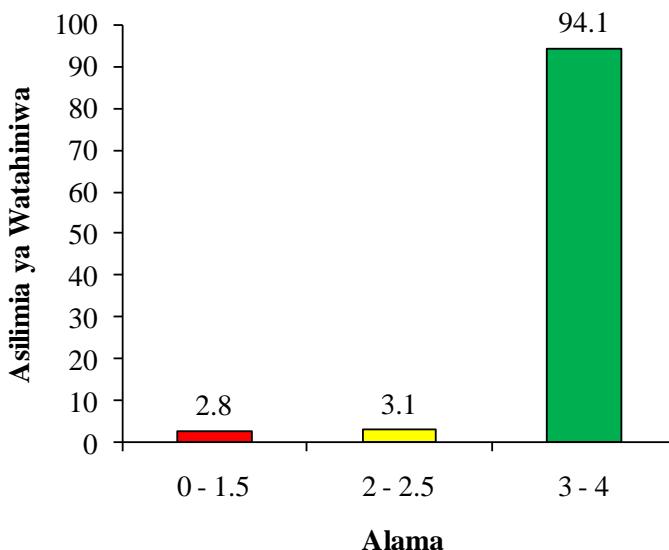
Kielelezo Na. 1.2

oi	z Utangulizi; Katika kipengele hiki waneeleza ku-judia la muhtasari.
ii	Malengo; Katika kipengele hiki waneeonesha.
iii	Malengo Matarajio ya muhtasari
iv	yalijomo
v	Maudhui

Kielelezo Na. 1.2: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeshindwa kueleza kwa kifupi vipengele vya muhtasari wa somo la Haiba na Michezo.

2.1.2 Swali la 2: Maandalizi ya Maandiko, Vifaa na Zana za Kufundishia na Kujifunzia.

Swali la 2 lilitoka katika mada ya Maandiko, Vifaa na Zana za Kufundishia na Kujifunzia. Swali lilenga kupima ufahamu wa mtahiniwa kuhusu tofauti kati ya kitabu cha kiada na kitabu cha ziada. Mtahiniwa katika swali hili alitakiwa kueleza kwa kifupi tofauti nne kati ya kitabu cha kiada na kitabu cha ziada. Jumla ya watahiniwa 4,843 (100%) walifanya swali hilo. Kati ya hao, watahiniwa 135 (2.8%) walipata alama kati ya 0 na 1.5 ambaao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 148 (3.1%) walipata alama kati ya 2 na 2.5 ambaao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa 4,560 (94.1%) walipata alama kati ya 3 hadi 4 ambaao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla watahiniwa walifaalu swali hili kwa kiwango kizuri kutokana na watahiniwa 4,708 (97.2%) kupata alama kati ya 2 hadi 4 ambazo ndizo alama zilizowawezesha kufaulu swali hili.

Chati Na. 2: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swali la 2

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika swali hilo unaonesha kuwa watahiniwa walio wengi walikuwa na ufahamu kuhusu kitabu cha kiada na kitabu cha ziada suala ambalo liliwezesha kujibu swali hili kwa ufasaha. Sababu ya watahiniwa kujibu swali hili vizuri ni kutokana na kuwa na uelewa wa matakwa ya swali na hivyo kuweza kueleza tofauti kati ya kitabu cha kiada na kitabu cha ziada kama vile, kitabu cha kiada hutumiika kufundishia darasani wakati kitabu cha ziada hutumiwa muda wa ziada kama rejea. Pia kitabu cha kiada huendana na muhtasari wa somo wakati kitabu cha ziada kinawenza kuwa na baadhi tu ya mada zilizopo kwenye

muhtasari wa somo. Ufaulu huu mzuri, pia unahusishwa na uelewa wa watahiniwa katika mada hii wakati wa mchakato wa ufundishaji na ujifunzaji. Kielelezo Na. 2.1 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu swali hili vizuri na kupata alama zote.

Kielelezo Na. 2.1

02.	Kitabu cha krada	Kitabu cha erada
	✓ ni kitabu ambacho hutumi - humusi na muhalimi na mwa na muhalimi na mwanaunganuzi. Lakini hakuna funzi chenye mtririsko wa mtririsko mewi wa mada. krada	✓ Hutumika kufundishe na - hutumika kua muda wa kujiunza darasani erada
	✓ kitabu cha krada kinae - hakserdani na muhtasari ordana na muhtasari wa mada somo la Hasba na kiche somo hujisla	✓ mada
	✓ kinapuata infumo rasi ni - hakipuati infumo rasi ni hivyo hutumika kama rejea tu	

Kielelezo Na. 2.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeweza kueleza tofauti kati ya kitabu cha ziada na kitabu cha kiada kwa kifupi.

Licha ya watahiniwa wengi kupata ufaulu mzuri, watahiniwa 135 (2.8%) walikuwa na ufaulu hafifu. Ufaulu huu ulichangiwa na baadhi ya watahiniwa kukosa maarifa mbayo yangewawezesha kutoa majibu yaliyokusudiwa na hivyo kuandika majibu ambayo hayakuwa sahihi. Kama kielelezo Na. 2.2 kinavyoonesha.

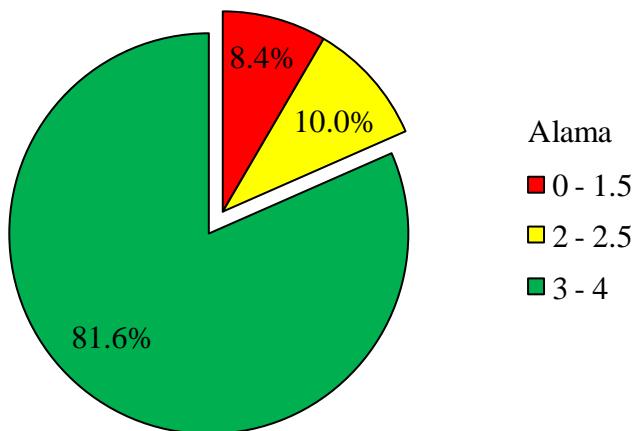
Kielelezo Na. 2.2

.	ziada,	ziada,
ni kitabu ambacho -	M kitabu ambacho kine nafunio	
kinetumivu na	ne mwanefuni latika ujifunzaji	
muhalimi,		
M kitabu ambacho	M kitabu ambacho kine marwei	
hekiu marwei yekunefuni	y - mwanefuni latika kujifunzo.	

Kielelezo Na. 2.2: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeshindwa kueleza tofauti nne kati ya kitabu cha kiada na kitabu cha ziada.

2.1.3 Swali la 3: Upimaji na Tathmini ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo

Swali la 3 lilitoka katika mada ya Upimaji na Tathmini ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo. Swali lililenga kupima ufaamu wa watahiniwa kuhusu zana za upimaji zinazotumika kupima ujifunzaji na ufundishaji wa somo la Haiba na Michezo. Mtahiniwa katika swali hili alitakiwa kubainisha aina nne za zana za upimaji. Jumla ya watahiniwa 4,843 (100%) walifanya swali hili. Kati ya hao, watahiniwa 405 (8.4%) walipata alama kati ya 0 na 1.5 ambaao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 488 (10.0%) walipata alama kati ya 2 na 2.5 ambaao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa 3,950 (81.6%) walipata kati ya alama 3 hadi 4 ambaao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla, watahiniwa walifaalu swali hili kwa kiwango kizuri kutokana na watahiniwa 4,438 (91.7%) kupata alama kati ya 2 hadi 4 ambazo ndizo alama zilizowawezesha kufaulu swali hili

Chati Na. 3: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swali la 3

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika swali hili unaonesha kuwa watahiniwa wengi walikuwa na ufaamu mzuri kuhusu zana za upimaji zinazotumika kupima ufundishaji na ujifunzaji wa somo la Haiba na Michezo suala ambalo liliwawezesha kujibu swali kwa ufasaha. Ufaulu huu mzuri unahuishwa pia na sababu mbali mbali, zikiwemo; watahiniwa kuelewa matakwa ya swali na pia kuwa na maarifa yanayotakiwa kuhusu zana za upimaji zinazotumika kupima ufundishaji na ujifunzaji. Watahiniwa waliweza kueleza aina nne za zana za upimaji zinazotumika kupima ufundishaji na ujifunzaji kama vile maswali dodoso, mkoba wa kazi, orodha hakiki, mitihani na majaribio. Kielelezo Na.1.5 ni sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swali la tatu na kupata alama zote.

Kielelezo Na. 3.1

3	Mitihani majibio na marosai, mitolewa kota baada ya wice, kisaidi na muthila.
3	b) Mikota wa kasi, ni mkuanyiko wa nyaraka mba limbalii ginoohuu upima ujifunzaji na ufundishi Shajii
3	c) Orochha hakiki, ni orochha inayotumika katika suala lai upimaji
3	d) Majonzi ciidaro ni mawali ya kustafuta kupi a kuhusu mimo fulani.

Kielelezo Na. 3.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeeweza kueleza kwa kifupi aina nne ya zana za upimaji zinazotumika kupima ufundishaji na ujifunzaji wa somo la Haiba na Michezo.

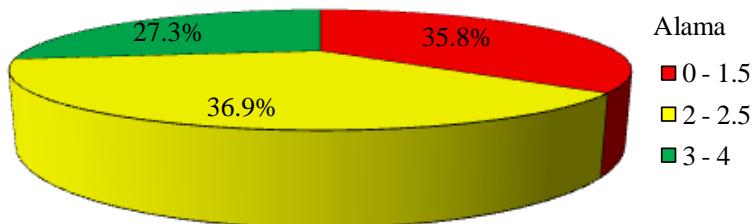
Hata hivyo, pamoja na watahiniwa wengi kupata ufaulu mzuri, watahiniwa 405 (8.4%) walipata alama kati ya 0 hadi 1.5 amba ni ufaulu hafifu. Ufaulu huu unahuishwa na baadhi ya watahiniwa kutokuelewa matakwa ya swali na hivyo kutoa majibu yasiyo sahihi. Kwa mfano, wapo watahiniwa walioandika aina za upimaji, badala ya kuandika aina za zana za upimaji. Kielelezo Na.1.6 ni sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu swali hili vibaya na hivyo kutopata alama.

3.	Kuelere kwa kijusi, aina nne za upimaji zinazotumika kupima ujundishaji na ujifunzaji. Upimaji awali: hii ni aina ya upimaji gizambaro luyanya wa kujisia mafanikia aliyejibayo mimi kablaya i kuanza majunzo jutani. Upimaji endelekutu Ni aina ya upimaji ambayo inayantika wakati mchakato wa ujundishaji unaendeleo i nyayo zozeti majaribio na mitihani. Upimaji tatuizi: pia hii ni aina ya upimaji ambayo huwa na lengo la katali matatizo mbaalimbati katiwa ujifunzaji. Upimaji tamali: Ni aina ya upimaji ambayo luyanya wa Marishoni Mwanzo Mafanikia kwa ngezi fulani nyani kideko cha mme, nitibao wa Taabi.
----	---

Kielelezo Na. 3.2: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyechanganya dhana ya aina za upimaji na dhana ya aina ya zana za upimaji, hivyo hakupata alama zozote.

2.1.4 Swali la 4: Misingi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo

Swali la 4 lilitoka katika mada ya Misingi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo. Swali lililenga kupima ufahamu wa watahiniwa kuhusu njia zinazochochea ari ya kujifunza kwa wanafunzi tofauti. Mtahiniwa alitakiwa achanganue njia nne zinazochochea ari ya kujifunza kwa wanafunzi wenyewe tabia tofauti. Jumla ya watahiniwa 4,843 (100%) walifanya swali hili. Kati ya hao, watahiniwa 1,732 (35.8%) walipata alama kati ya 0 na 1.5 ambaao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 1,787 (36.9%) walipata alama kati ya 2 na 2.5 ambaao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa 1,324 (27.3%) walipata kati ya alama 3 hadi 4 ambaao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla, watahiniwa walifaalu swali hili kwa kiwango cha wastani kutokana na watahiniwa 3,111 (64.2%) kati ya watahiniwa 4,843 (100%) kupata alama kati ya 2 hadi 4 ambazo ndizo alama zilizowawezesha kufaulu swali hili.

Chati Na.4: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swali la 4

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika swali hili unaonesha kuwa watahiniwa wengi walikuwa na ufahamu kuhusu njia zinazochochea ari ya kujifunza kwa wanafunzi wenyewe tabia tofauti suala ambalo liliwawezesha kujibu swali hilo kwa ufasaha. Sababu ya watahiniwa kujibu vizuri swali hili ni kutokana na kuelewa matakwa ya swali na kuthibitisha kuwa kipengele hiki cha mada kilieleweka wakati wa mchakato wa ujifunzaji na ufundishaji. Watahiniwa waliweza kuchanganua njia nne zinazo chochea ari ya kujifunza kwa wanafunzi wenyewe tabia tofauti kama vile kuwapa fursa ya kueleza mambo yanayowakabili, kuwapa zawadi wanapofanya vizuri, kuwashirikisha wakati wa kujifunza, na kuwapa maswali yanayochochea hamasa ya kujifunza. Kielelezo Na. 4.1 Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu swali la nne vizuri na kupata alama zote.

Kielelezo Na. 4.1

04.	Njia nne za kuchochea ari ya kujifunza Kuwa wanajunzi wenye tabia tofauti:
(i)	Kumapa motisha walijanya viuri
(ii)	Kuonyesha upendo ne kiume hanbu na
(iii)	Kumia mogo wa kuperende kusoma
(iv)	Kumapa mazoezi mengi

Kielelezo Na. 4.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliywewza kuchanganua njia nne zinazochochea ari ya kujifunza kwa wanafunzi wenye tabia tofauti.

Aidha, watahiniwa 1,732 (35.8%) walipata alama kati ya 0 hadi 1.5 ambaao ni ufaulu hafifu. Uchambuzi unaonesha kuwa watahiniwa hao walifaalu kwa kiwango hafifu kutokana na kutokuelewa matakwa ya swali na hivyo kutoa majibu yasiyo sahihi. Kielelezo Na.4.2 ni sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu swali la nne vibaya na kukosa alama zote.

Kielelezo Na. 4.2

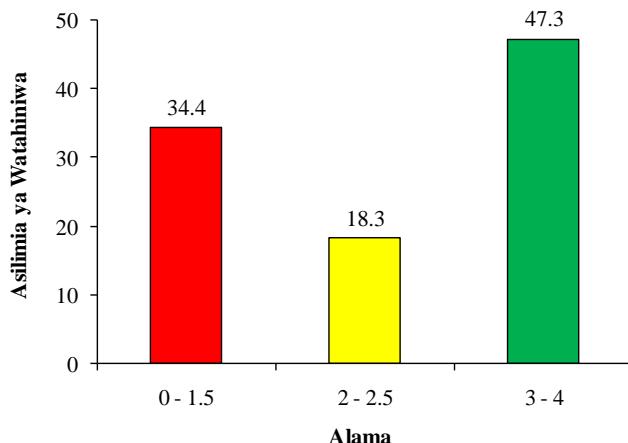
4.	Njia nne zinazochochea ari ya kujifunza kwa wanafunzi wenye tabia tofauti:
i/	Njia ya Zaria
ii/	Njia ya Kuarika ugoni
iii/	Njia ya ilaswali na majibu
iv/	Njia ya Majaditino

Kielelezo Na. 4.2: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeshindwa kuchanganua njia zinazochochea ari ya kujifunza kwa wanafunzi wenye tabia tofauti.

2.1.5 Swali la 5: Misingi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo

Swali la 5 lilitoka katika mada ya Misingi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo. Mtahiniwa katika swali hili alitakiwa kueleza kwa kifupi stadi nne za maisha ambazo mwanafunzi anajengewa kwa kusoma somo la Haiba na Michezo. Jumla ya watahiniwa 4,843 (100%) walifanya swali hili. Kati ya watahiniwa hao, watahiniwa 1,665 (34.4%) walipata alama kati ya 0 na 1.5 ambaao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 887

(18.3%) walipata alama kati ya 2 na 2.5 ambao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa 2,291 (47.3%) walipata alama kati ya 3 hadi 4 ambao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla watahiniwa walifaalu swali hili kwa kiwango cha wastani kutokana na watahiniwa 3,178 (65.6%) kupata kati ya alama 2 hadi 4 ambazo ndizo alama zilizowawezesha kufaulu swali hili.

Chati Na. 5: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swali la 5

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika swali hili unaonyesha kuwa watahiniwa wengi walikuwa na ufahamu wa stadi za maisha ambazo mwanafunzi anajengewa kwa kusoma somo la Haiba na Michezo na hivyo kutoa majibu sahihi. Sababu ya wanafunzi kujibu vizuri ni kutokana na kuelewa matakwa ya swali pamoja na kuwa na maarifa ya stadi anazopata mwanafunzi kwa kujifunza somo la Haiba na Michezo na hivyo kuthibitisha kuwa mada ya Misingi ya Ufundishaji na Ujifunzaji ilieleweka wakati wa mchakato wa ufundishaji na ujifunzaji. Watahiniwa waliweza kueleza kwa kifupi stadi nne za maisha ambazo mwanafunzi anajengewa kwa kusoma somo la Haiba na Michezo kama vile, mawasiliano, kujiamini, kuthubutu na ushirikiano. Kielelezo Na.5.1 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swali hili na kupata alama zote

Kielelezo Na. 5.1

5.	Zifurato ni stadi za maisha ambazo - mwanafunzi anajengewa kwa kusoma somo la Haiba na Michezo.
	i). stadi ya kujiamini - Mwakini anapaswa kumipa ngofisi mwanafunzi ya kujietera na kuheshimi mawazo yako ili Kunyengesa mwanafunzi hali ya kujecuni.
	ii). stadi ya mawasiliano - Mwakini anapaswa kuwashinikisha wanafunzi katika nichero ili kuwafanya wawazo kuwasiliana na kubadilishana mawazo
	iii). stadi ya kuthibutu. - Mwakini anapaswa kuchumba njia shinkisha eki katika tendu la ufuno nayo na ujifunzo ili kumuwesha mwanafunzi kushinku kwa kujibu au kumtazia mawali olarasani.
	iv). stadi ya kushinkisau ushinkiano. - Mwakini anapaswa kuwapa <u>uaitoto nefasi</u> ya kushinkia katika kujifunzo kwa kuwapa katika;

Kielelezo Na. 5.1: Kielelezo kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeweza kueleza stadi nne za maisha ambazo mwanafunzi anajengewa kwa kusoma somo la Haiba na Michezo

Pamoja na watahiniwa wengi kujibu swali kwa kiwango kizuri, watahiniwa 1,732 (35.8%) walijibu swali kwa kiwango hafifu na kupata ufaulu hafifu katika swali hili kutohana na baadhi ya watahiniwa kutokuelewa matakwa ya swali na kutokuwa makini wakati wa kusoma swali na kuchanganya dhana na hivyo kutoa majibu yasiyo sahihi kama inavyoonekana katika Kielelezo Na.5.2 ambayo ni sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyefaulu kwa kiwango hafifu katika swali hili.

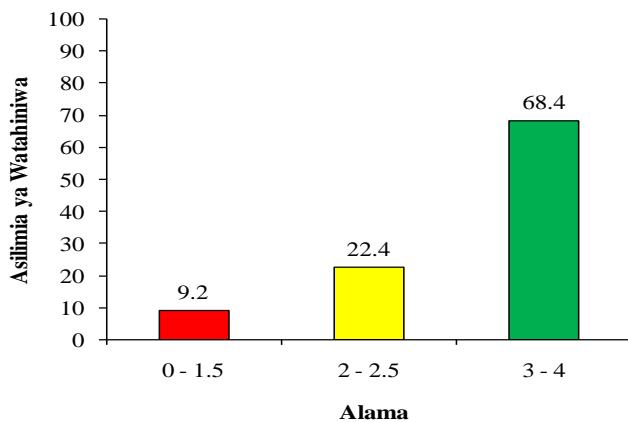
Kielelezo Na. 5.2

5	b) Kusoma na mwenendo na tafuta nseuri.
ii)	Tafuta stadi za maisha,
iii)	tayu kanuni ng shera mtalimbalu za viti,
w)	Utenadaji teni nseuri.

Kielelezo Na. 5.2: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeshindwa kueleza kwa kifupi stadi nne za maisha ambazo mwanafunzi anajengewa kwa kusoma somo la Haiba na Michezo.

2.1.6 Swali la 6: Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo

Swali la 6 lilitoka katika mada ya Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo. Mtahiniwa katika swali hili alitakiwa kuchanganua mambo manne yanayoweza kuhatarisha usalama wa wachezaji wakiwa wanacheza. Jumla ya watahiniwa 4,843 (100%) walijibu swali hilo. Kati ya hao, watahiniwa 445 (9.2%) walipata alama kati ya 0 na 1.5 ambao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 1,086 (22.4%) walipata alama kati ya 2 na 2.5 ambao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa wengine 3,311 (68.4%) walipata alama kati ya 3 hadi 4 ambao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla watahiniwa walifaalu swali hili kwa kiwango kizuri kutokana na watahiniwa 4,397 (90.8%) kupata alama kati ya 2 hadi 4 ambazo ndizo alama zilizowawezesha kufaulu swali hili

Chati Na. 6: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swali la 6

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika swali hili unaonesha kuwa watahiniwa wengi walikuwa na ufahamu wa mambo yanayoweza kuhatarisha usalama wa wachezaji wakiwa wanacheza na hivyo kutoa majibu sahihi. Sababu ya watahiniwa kujibu vizuri ni kutokana na kuelewa matakwa ya swali na hivyo kuthibitisha kuwa mada ya Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo ilieleweka wakati wa mchakato wa ufundishaji na ujifunzaji. Watahiniwa waliweza kuchanganua kwa kifupi mambo manne ambayo yanaweza kuhatarisha usalama wa wachezaji wakiwa wanacheza kama vile, ubovu wa miundombinu, kutokufuata kanuni na sheria za mchezo, matumizi yasiyo sahihi ya vifaa vya michezo na mazingira ya michezo kutokuwa safi. Kelelezo Na. 6.1 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swali hili na kupata alama zote.

Kielelezo Na. 6.1

6. Mambo yanayoweza kuhatarisha usalam a wa Wachezaji wakiwa wanacheza ni;
(i) Matumizi yasiyo sahihi ya vifaa vya - michezo; ambapo wachezaji waferiweza Kuumizana wenyeule kula wenyeule.
(ii) Kutokufuata sheria na Kanuni za mche- zo; Hii pia hupelekwa wachezaji Kuumi zana wenyeule.
(iii) Ubovu wa miundombinu ya sehemu za kuchezea michezo, ambapo hupelekwa wachezaji Kuumia.
(iv) Mazingira ya michezo Kutokana wa Safi mfano, Kuwepo kula chupa zilizopasuka miba na hata plastiki mboru.

Kielelezo Na. 6.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeweza kuchanganua mambo yanayoweza kuhatarisha usalama wa wachezaji wakiwa wanacheza.

Hata hivyo, licha ya watahiniwa wengi kupata ufaulu mzuri, watahiniwa 445 (9.2%) walipata ufaulu hafifu katika swali hili. Watahiniwa hao walikuwa na kiwango hafifu cha ufaulu kutokana na sababu mbalimbali kama vile, baadhi ya watahiniwa kutokuelewa matakwa ya swali na kutoa majibu yasiyo sahihi na watahiniwa wengine kukosa maarifa ya kujibu

swali hili. Kielelezo Na. 6.2 kinaonesha sampuli ya jibu baya la mtahiniwa kwa swali hili.

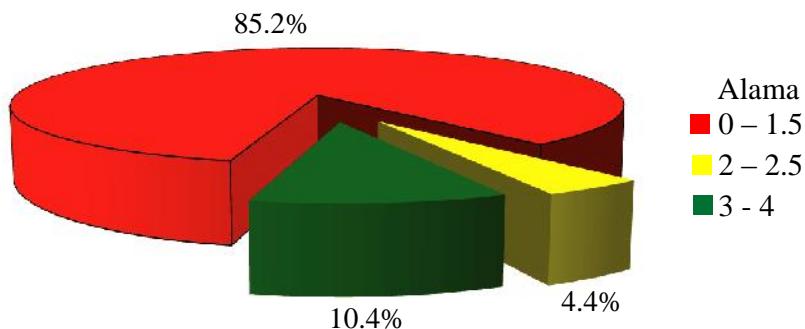
Kielelezo Na. 6.2

6.	(i) Kuunji ka viungo
	- Kuwa kuanguka kueenge mashimo au kuumiziwa, a watati wa michezo.
	(ii) Kuislwa pumzi na kudhiraizirai
	- Hii ni pamoja na kuchero nuda mrefu
	(iii) Migogore, na vurugu
	- Hapa ni pale ambapo kutoatuvego na maele wano tofauti vaina ya wacheraji au muendesha michezo na wacheraji
	(iv) Magonjwa (kuambukizana magonjwa).
	- Hapa ni pale ambapo wacheraji kuvwezeri kubadilishana sare za michezo na hivyo kuvaze kuse babishera muaambukizo ya magonjwa baina ya wacheraji

Kielelezo Na. 6.2: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeshindwa kujibu swali hili kwa usahihi na kukosa alama zote.

2.1.7 Swali la 7: Zana za Kufundishia na Kujifunzia

Swali la.7 lilitoka katika mada ya Zana za Kufundishia na Kujifunzia. Mtahiniwa katika swali hili alitakiwa kufafanua stadi nne muhimu anazotakiwa kuwa nazo mwalimu wa somo la Haiba na Michezo ili kumwezesha kufaragua zana za kufundishia na kujifunzia papo kwa papo. Jumla ya watahiniwa 4,843 (100%) walifanya swali hili. Kati ya hao, watahiniwa 4,125 (85.2%) walipata alama kati ya 0 na 1.5 ambaao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 213 (4.4%) walipata alama kati ya 2 na 2.5 ambaao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa 505 (10.4%) walipata alama kati ya 3 hadi 4 ambaao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla watahiniwa walipata ufaulu hafifu katika swali hili kutokana na watahiniwa 4,125 (85.2%) kupata alama kati ya 0 hadi 1.5 ambazo ziliwafanya kufaulu kwa kiwango hafifu katika swali hili

Chati Na. 7: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swalii la 7

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika hili unaonesha kuwa watahiniwa wengi hawakuwa na ufahamu wa stadi anazotakiwa kuwa nazo mwalimu wa somo la Haiba na Michezo ili kumwezesha kufaragua zana za kufundishia na kujifunzia papo kwa papo hivyo kushindwa kutoa jibu sahihi. Watahiniwa wengi waliandika stadi za maisha kama vile, kujiamini kuwa na upendo, kushirikiana na kuvumilia badala ya stadi za kufaragua zana kama vile, stadi ya maandishi rahisi, uchoraji rahisi, utumiaji wa rangi, uumbaji wa maumbo rahisi, uchongaji wa maumbo rahisi kama vile, vigoda, stenseli, mihuri na kukata na kubandika maumbo rahisi. Kielelezo Na. 7.1 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyebainisha mambo ya kuzingatia wakati wa kufaragua zana badala ya stadi zinazomwezesha mwalimu kufaragua zana.

Kielelezo Na. 7.1

7.	i/ Afahamu umri na kuelwa wa walengwazi.
	ii/ Azingatia maelekeu anayo fundisha.
	iii/ Maizingira aliyo nazo.
	iv/ Mpangilio wa darasa lake.

Kielelezo Na. 7.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeshindwa kuelewa matakwa ya swali na akatoa majibu yasiyo sahihi.

Pamoja na watahiniwa wengi kutokuwa na ufaulu mzuri katika swali hili, watahiniwa 718 (10.4%) walifaulu vizuri swali hilo. Ufaulu huu unahuishwa na sababu mbalimbali kama vile baadhi ya watahiniwa kuelewa matakwa ya swali na kutoa majibu sahihi na kuwa na maarifa kuhusu stadi za kumwezesha mwalimu wa somo la Haiba na Michezo

kufaragua zana za kufundishia na kujifunzia papo kwa papo. Kielelezo Na.7.2 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swali hilo.

Kielelezo Na. 7.2

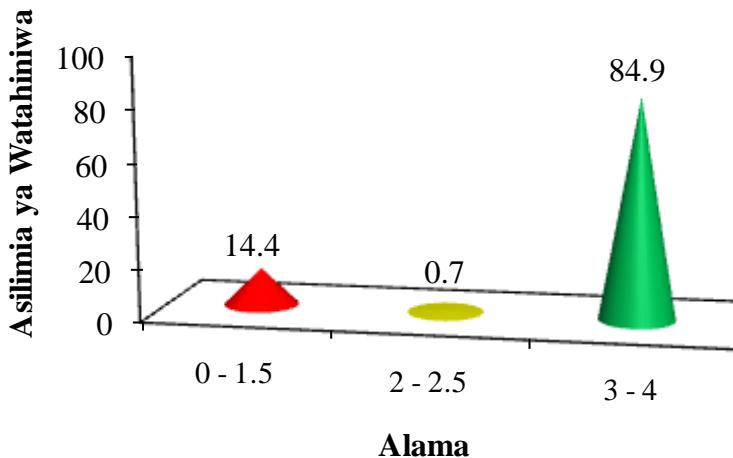
7.	(i) <u>Kuchora (Uwezo wa kuchora).</u> - Hapa mwalimu atawera kufaragua zana za kufundishia na kujifunzia
	(ii) <u>Uwezo wa kuchanga (Kuchanga)</u> - Kama mwalimu anawera kuchanga atawere kufara gue zana salili.
	(iii) <u>Ubunifu wa maandishi</u> - Hapa pia itamzaidi mwalimu kufaragua zana za kufundishia kwa kutumia maandishi salili.
	(iv) <u>Kuminda (Uwezo wa kuminda).</u> - Hapa i stadi kumfanya mwalimu awere kuminda vili papo kwa papo na kufanya tika kibare kama halisio.

Kielelezo Na. 7.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeveza kufafanua stadi anazotakiwa kuwanazo mwalimu wa somo la Haiba na Michezo ili kumwezesha kufaragua zana za kufundishia na kujifunzia papo kwa papo.

2.1.8 Swali la 8: Zana za Kufundishia na Kujifunzia

Swali la 8 lilitoka katika mada ya Zana za Kufundishia na Kujifunzia. Swali lilikuwa na vipengele viwili (a) na (b). Katika kipengele (a) mtahiniwa alitakiwa kufafanua dhana ya nyenzo za kufundishia, na katika kipengele (b) mtahiniwa alitakiwa kuainisha makundi ya zana zinazoweza kutumika katika kufundishia somo la Haiba na Michezo. Jumla ya watahiniwa 4,843 (100%) walifanya swali hili. Kati ya hao, Watahiniwa 696 (14.4%) walipata alama kati ya 0 na 1.5 ambaao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 36 (0.7%) walipata alama kati ya 2 na 2.5 ambaao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa 4,111 (84.9%) walipata alama kati ya 3 hadi 4 ambaao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla watahiniwa walifaalu swali hili kwa kiwango kizuri kutokana na watahiniwa 4,147 (85.6%) kupata alama

kati ya 2 hadi 4 ambazo ndizo alama zilizowawezesha kufaulu swali hili

Chati Na. 8: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swali la 8

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika swali hili unaonesha kuwa watahiniwa wengi walikuwa na ufahamu wa dhana ya nyenzo za kufundishia na makundi ya zana zinazoweza kutumika katika kufundishia somo la Haiba na Michezo. Uchambuzi unaonesha kuwa watahiniwa waliweza kujibu vizuri kutohana na kuelewa matakwa ya swali, na kuwa na uelewa mzuri wakati wa mchakato wa ufundishaji na ujifunzaji wa mada ya Zana za Kufundishia na Kujifunzia. Watahiniwa waliweza kufafanua dhana ya nyenzo za kufundishia na kuainisha makundi ya zana zinazoweza kutumika katika kufundishia somo la Haiba na Michezo kama vile, zana maono, zana masikizi-maono na zana masikizi kwa ufasaha. Kielelezo Na. 8.1 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swali hili na kupata alama zote.

Kielelezo Na. 8.1

	<p>8a) Nyenzo za kufundishia; lizi ni vifaa mbalimbali au zana ouato ritemuia kuvalamu bilita rofishe fendo zinzo la kufundishia na ujifunzoj, dorasani, kwa enfanzi mbabu, nipiwa, picha, vroweni, filimbi entelezi, ne vifaa hili ulelo idhilia wo Somo la haiba na michezo</p>
b)	<p>ii) y Zana lugano; lizi ni zana zinzo tunzia ujifunzo wa era ujafanu yaani muche ili kujifunzo ujifunzo wa zana lizi ui U - Pidha</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ramani - nipiwa - chapi - karidi
ii)	<p>ii) y Zana mawilezi; lizi ni zana zinzo tunzia ujifunzo wa fahamu wa kuainishi kuhitaji wa kujifunzo toarifa mbalimbali kama mfano - Ngoma</p> <ul style="list-style-type: none"> - fitmibi - Pidha - teteji rekoda
iii)	<p>iii) y Zana basikiri ngoro; lizi ui aina ya zana amba zo kufunzo ujilango yote yo ujafanu yaani kuosibilia na leonano. Kufanya - running</p> <ul style="list-style-type: none"> - lempanga - Siuu - Shema -

Kielelezo Na. 8.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyezeza kufafanua dhana ya nyenzo za kufundishia pamoja na kuainisha makundi ya zana zinazoweza kutumika katika kufundishia somo la Haiba na Michezo.

Licha ya watahiniwa wengi kufanya vizuri, watahiniwa 696 (14.4%) walipata ufaulu hafifu katika swalii hili. Ufaulu huu unahuishwa na sababu mbalimbali kama vile, baadhi ya watahiniwa kutokuelewa matakwa ya swalii na kutoa majibu yasiyo sahihi Kwa mfano, kutaja aina ya zana za kufundishia badala ya makundi ya zana za kufundishia. Kielelezo Na. 8.2 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyetaja aina ya zana zinazoweza

kutumika katika kufundishia na kujifunzia somo la Haiba na Michezo badala ya kuainisha makundi ya zana kama matakwa ya swali yalivyoelekeza.

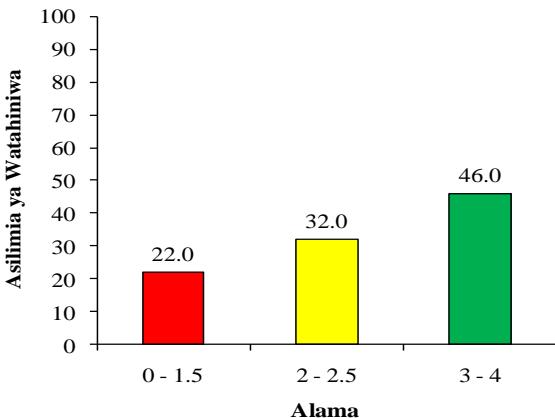
Kielelezo Na. 8.2

7.	i/ Afahamu umri na uelenzi wa walengwazi. ii/ Azingatia maandishi amayo fundishia. iii/ Maizingira aliyo nazo. iv/ Mpangilio wa clarase lake.
----	--

Kielelezo Na. 8.2: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyechanganya dhana ya makundi ya zana za kufundishia na aina ya zana za kufundishia na hivyo kutopata alama zozote.

2.1.9 Swali la 9: Maandalizi ya Ufundishaji, wa Somo la Haiba na Michezo.

Swali la 9 lilitoka katika mada ya Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo. Swali lililenga kupima maarifa ya watahiniwa katika uundaji wa tini za somo kutokana na vyanzo mbalimbali. Mtahiniwa katika swali hili alitakiwa kubainisha vyanzo vinne vinavyo mwezesha mwalimu kuandaa tini za somo. Jumla ya watahiniwa 4,843 (100%) walifanya swali hili. Kati ya watahiniwa hao, watahiniwa 1,064 (22.0%) walipata alama kati ya 0 na 1.5 ambao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 1,552 (32.0%) walipata alama kati ya 2 na 2.5 ambao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa 2,227 (46.0%) walipata alama kati ya 3 hadi 4 ambao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla watahiniwa walifaulu swali hili kwa kiwango kizuri kutokana na watahiniwa 3,779 (78.0%) kupata alama kati ya 2 hadi 4 ambazo ndizo alama zilizowawezesha kufaulu swali hili.

Chati Na. 9: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swalii la 9

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika swalii hili unaonyesha kuwa watahiniwa wengi walikuwa na ufahamu wa vyanzo vinne vinavyo mwezesha mwalimu kuandaa tini za somo. Kufaulu kwa watahiniwa kulitokana na kuelewa matakwa ya swalii, na kuwa na maarifa kuhusu vyanzo vinavyomwezesha mwalimu kuandaa tini za somo la Haiba na Michezo. Watahiniwa waliweza kubainisha kwa ufasaha vyanzo vinne vinavyomwezesha mwalimu kuandaa tini za somo ambavyo ni muhtasari, vitabu vya ziada na marejeo ya machapisho mbalimbali. Kielelezo Na. 9.1 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swalii hilo na kupata alama zote.

Kielelezo Na. 9.1

o9. Kwa kingi maelekei Yaliyomo kati kati
Somo/Mada busilek
Muhtasari wa Somo busilek hums
acidia mwalimu kipata Vitabu Mbinu
cas mengine fa anayohitaji Mwalimu
busilek.
Vitabu vya zile; humsacidia mwele
kipata maelekei lingamfu ha yale
Yaliyomo kati kati kipata che kieku
Marejeo fa machapisho Mbalmabali
Humsacidia mwalimu kijis ni ixa
Kiasi gani auanizieza kipatia kungo
liliukusudina iantka Ufuncheshaji ny
ujifunzeji :

Kielelezo Na. 9.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mwanafunzi aliyeweza kujibu swalii hili kwa ufasaha na kupata alama zote.

Aidha, watahiniwa 1,064 (22.0%) walipata ufaulu hafifu katika swali hili kutokana na sababu mbalimbali kama vile baadhi ya watahiniwa kutokuelewa matakwa ya swali na kutoa majibu yasiyo sahihi na kutokuwa na maarifa ya kutosha katika mada husika. Kwa mfano, wapo baadhi ya watahiniwa walioandika malengo ya tini za somo badala ya vyanzo vya kuandalia tini za somo kama yalivyokuwa maelekezo katika swali. Kielelezo Na. 9.2 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeleza sababu za kuandaa tini za somo badala ya kuainisha nyenzo zinazoweza kumsaidia wakati wa kuandaa tini.

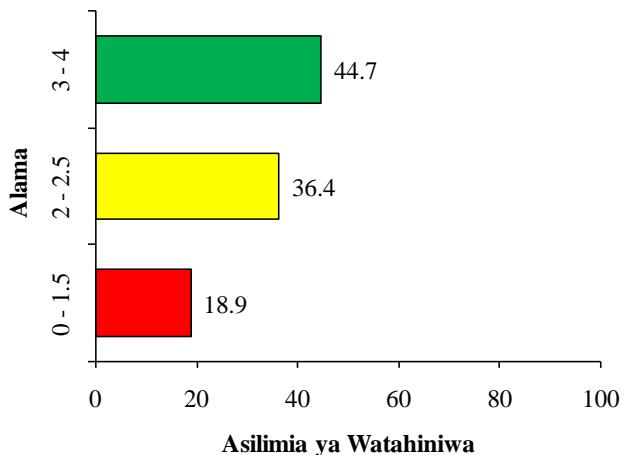
Kielelezo Na. 9.2

9	D	Lengo la kuandaa tini s. Kiwepo na kitu kuna Chuo elozewa katika tini hiyo ingizandatini?
10	D	Kiwepo na wahitaji vitabu? Wahitaji ni wale wanastaka kupata mara kufikia, tini hiyo
11	D	Kiwepo na ukabu vi vitabu? kubainish na upunguhi wa vitabu maraliku anawez kuandaa tini kiz kubu ya vitabu

Kielelezo Na. 9.2: Kinaonesha jibu la mtahiniwa aliyeshindwa kuelewa matakwa ya swali na kushindwa kujibu swali hili kwa usahihi.

2.1.10 Swali la 10: Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo

Swali la 10 lilitoka katika mada ya Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo. Katika swali hilo Mtahiniwa alitakiwa kubainisha vipengele vinne vilivyopo kwenye shajara ya somo la Haiba na Michezo. Jumla ya watahiniwa 4,843 (100%) walifanya swali hili. Kati ya hao, watahiniwa 915 (18.9%) walipata alama kati ya 0 na 1.5 ambaao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 1,765 (36.4%) walipata alama kati ya 2 na 2.5 ambaao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa 2,163 (44.7%) walipata alama kati ya 3 hadi 4 ambaao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla watahiniwa walifa kwa kiwango kizuri swali hili kutokana na watahiniwa 3,928 (81.1%) kupata alama kati ya 2 hadi 4 ambazo ndizo zilizowawezesha kufaulu swali hili.

Chati Na. 10: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swali la 10

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika swali hili unaonyesha kuwa watahiniwa wengi walikuwa na ufahamu wa vipengele vilivyomo kwenye shajara ya somo la Haiba na Michezo. Kufaulu kwa watahiniwa katika swali hili kulitokana na kuelewa matakwa ya swali, na kuweza kubainisha kwa ufasaha vipengele vinane vya shajara ya somo la Haiba na Michezo. Pia, watahiniwa walionesha kuwa na maarifa yaliyotarajiwa kwa kutoa majibu yaliyokusudiwa. kama vile, mada kuu, mada ndogo, dhana iliyo tumika, tarehe ya kuanza mada, tarehe ya kumaliza mada, sahihi ya mkuu wa idara, sahihi ya mkuu wa shule, sahihi ya mwalimu wa somo Kelelezo Na. 10.1 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swali hili na kupata alama zote.

Kielelezo Na. 10.1

10.	<ul style="list-style-type: none"> i) Mada kuu ii) Mada ndogo iii) Tarehe iliyo apozia kufundisha mada hiyo iv) Tarehe ya kumaliza kufundisha ma da hiyo. v) Sahihi ya mwalimu wa somo vi) Sahihi ya mkuu wa idara ya somo vii) Sahihi ya mwalimu mkuu. viii) Maoni
-----	--

Kielelezo Na. 10.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swali hili na kupata alama zote.

Pamoja na ufaulu huu mzuri, watahiniwa 915 (18.9%) walipata alama kati ya 0 hadi 1.5 ambao ni ufaulu hafifu katika swali hilo. Ufaulu huu hafifu ulitokana na sababu mbalimbali kama vile, baadhi ya watahiniwa kutotaja vipengele vyote vinane vilivyopo katika shajara ya somo ili kukidhi matakwa ya swali, kwani wako watahiniwa waliotaja vipengele vinne, vitano, vitatu na hata viwili na baadhi ya watahiniwa kuonesha uelewa finyu wa nyaraka anazotakiwa kutumia mwalimu katika mchakato wa ufundishaji na ujifunzaji kama vile, shajara. Kwa mfano, wapo watahiniwa waliobainisha zana za upimaji badala ya vipengele vya shajara ya somo. Kielelezo Na.10.2 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeorodhesha zana chache za upimaji badala ya kuorodhesha vipengele vya shajara.

Kielelezo Na. 10.2

10	i/ Mkoza wa kazi	
ii/ Itoaji		
iii/ Gedwali		
iv/		

Kielelezo Na. 10.2: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeshindwa kuelewa matakwa ya swali na hivyo kutoa majibu ya siyo sahihi.

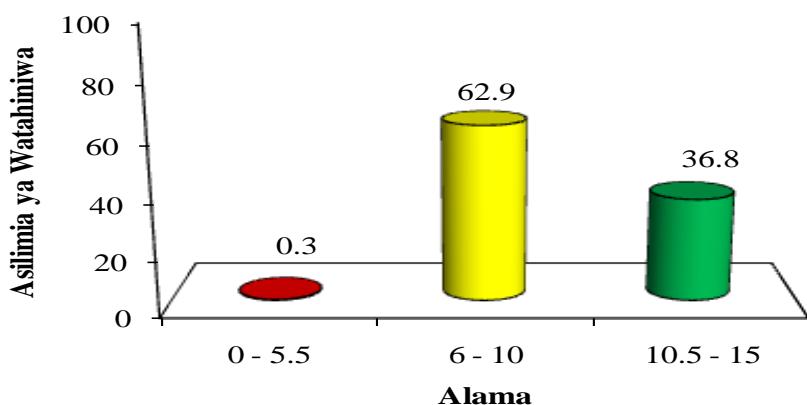
2.2 SEHEMU B

Sehemu B ya mtihani wa Somo la Haiba na Michezo ilikuwa na jumla ya maswali 6 ya insha. Kila swali katika sehemu hiyo lilikuwa na jumla ya alama kumi na tano (15). Mtahiniwa alitakiwa kuchagua maswali manne kati ya maswali yote sita. Kufaulu kwa watahiniwa katika sehemu hii kuligawanywa katika makundi matatu kulingana na alama walizopata watahiniwa. Watahiniwa waliopata alama kati ya 0 hadi 5.5 walihesabika kufaulu kwa kiwango hafifu katika swali husika. Watahiniwa walihesabika kufaulu kwa kiwango cha wastani iwapo walipata alama kati ya 6 hadi 10 na watahiniwa waliopata kati ya alama 10.5 hadi 15 walihesabika kufaulu kwa kiwango kizuri.

2.2.1 Swali 11: Misingi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo

Swali la 11 lilitoka katika mada ya Misingi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo. Swali lililenga kupima nyanja ya matumizi kwa lengo la kutaka kujua kama watahiniwa wanaweza kutumia maarifa waliyoyapata katika kupambanua faida za kuzingatia sheria na kanuni wakati wa kucheza mchezo wowote. Mtahiniwa katika swali hili alitakiwa kufafanua faida za

kuzingatia sheria wakati wa mchezo wowote kwa kutumia hoja tano. Jumla ya watahiniwa 2,661 sawa na asilimia 54.9 ya watahiniwa waliofanya mtihani wa somo la Haiba na Michezo walifanya swali hili. Kati ya hao, watahiniwa 09 (0.3%) walipata alama kati ya 0 na 5.5 ambaao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 1,673 (62.9%) walipata alama kati ya 6 hadi 10 ambaao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa 979 (36.8%) walipata kati ya alama 10.5 hadi 15 ambaao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla watahiniwa walifaulu swali hilo kutokana na watahiniwa 2,652 (99.7%) kupata alama kati ya 6 hadi 15 ambazo ndizo zilizowawezesha kufaulu swali hili. Chati Na. 11 inaonesha ufaulu wa watahiniwa katika swali hili.

Chati Na. 11: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swali la 11

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika swali hili unaonesha kuwa watahiniwa wengi walikuwa na ufahamu wa faida za kuzingatia sheria wakati wa kucheza mchezo wowote ambazo ni pamoja na kukuza vipaji vya wachezaji, kujenga ushirikiano kati ya wachezaji na kuepusha ajali zinazoweza kutokea. Watahiniwa walifaulu swali hili kutokana na kuelewa matakwa ya swali, na kuweza kujibu swali kwa ufasaha. Watahiniwa waliweza kufafanua kwa ufasaha faida za kuzingatia sheria wakati wa kucheza mchezo wowote. Kielelezo Na.11.1 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swali hili.

Kielelezo Na. 11.1

II Sheria za mchezo ni kanuni na taratibu za kimichezo amba za mchezoji anapaswa kufuata ili kuwera kuchera mchezo hufika. Mfano mpira wa miguu, mpira wa nyaru, jumastiki, Michero Sabili mchezo ya asili. Mchezo woso te unapocherzwa hauza budi kuzingatia taratibu na sleria zikizo wekiwa ili mchezo huo uweza kueleweka. Zifuatazo ni brachii ya faida za kuizingatia Shenz Walkati wa kuchera mchezo woso oto.

Husaidia kuiuba vipaji'' Sheria zinapokuwa zinazingatia wa vizuri mbe anawera kujua mchezo huo vizuri kuperetegi kuyinua vipaji vya wachezaji wengi kutokana na kuzijua kanuni za mchezo na kuzingatia wakubiti wa kuchera. Mfano mpira wa miguu, wavu, pete na mikono.

Husaidia kuleta amani umoya na ushirit upendo; Michezo kwa bwatu wanaojuu huwa za kusaidia kuwaunganisha watu wa pande mbili zilizotaka wa na migogoro au hatifata ni kutokang kujua mudezo na kufuata sleria zake. Mfano ita karata mpira wa miguu, bao

Husaidia kutoa burudani.
Kwa watazomaji, klatu anaorangali
a wanawera kcupata burudani
na kuvutia na mchezo unach
ezwa na hifyo kufanya na kuy
pa hadhi kubwa mlezo huo. Kuto
kang na kufuta shenz za kimich
zo. Mfano mpisa wa miguu. Waru
Husaidia kuepuka makosa
ya kimchezo. Mcheza jipapatikwa
anayua shenz za anazizingatia
inawera kumfanya awere ku
epukang na makosa ya kimichera
yanayotikwa yana teneleka uson
jani. Kang iki kuchezza lafu
kutukana matasi.

Husaidia kipenda mchezo.
Mcheza jipapatikwa anayua mlezo
wawete ule na shenz za mchezo
wake inamfanya awere kumpe
nala mchezo huo vizuri. Kwa Mf
no mchezo wa mpisa wa miguu.
- Netib mikoni, waru - kipendu
na wabu wengi sana.

Hifyo sleria za mchezo wangu
te zinapozingatia hupelikea mehe
zo huo kwa na mruha na
kuleta hamasa ya kungalwa mch
eza huo, kwa mcheza jipapatikwa
idzi kuleza kipaji na kutoa
burudani kali kwa watazomaji.

Kielelezo Na.11.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu
vizuri swali hili kwa kufafanua faida za wacheza jipapatikwa sharia
wawapo michezoni.

Pamoja na ufaulu huo mzuri, watahiniwa 09 (0.33%) walipata ufaulu hafifu katika swali hilo. Ufaulu huu ultokana na sababu mbalimbali kama vile, baadhi ya watahiniwa kutokuelewa faida za kuzingatia sheria wakati wa kucheza michezo ya aina yoyote. Pia, kutokuelewa matakwa ya swali na kutoa majibu yasiyo sahihi. Kielelezo Na. 11.2 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vibaya swali hilo na kukosa alama zote.

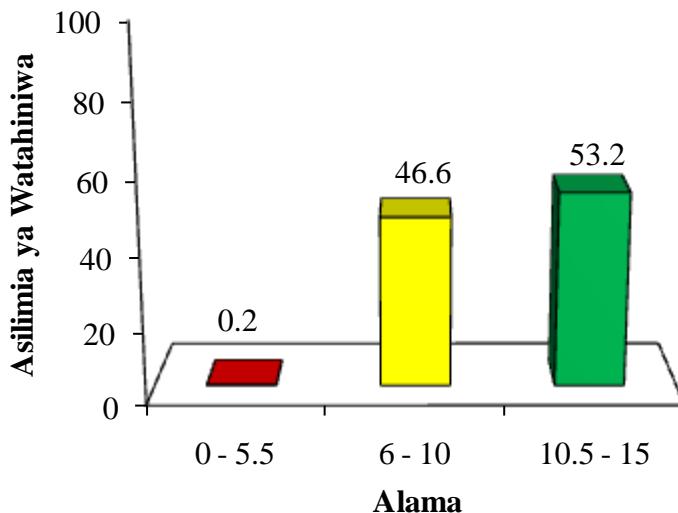
Kielelezo Na. 11.2

11. (i) Husaidia kuchea kwa ustadi na ufarizi
(ii) Hujarishia ushirikiano baina ya wachesaji
(iii) Hupusha hali ya kutoelewana baina ya wadiliano
(iv) Hupusha majeratizo, ia ajali mbaalimbali kati ka michezo
(v) Huleta nidaamu baina ya timu na timu

Kielelezo Na. 11.2: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeandika hoja kwa kifupi bila kutoa maelezo kulingana na matakwa ya swali.

2.2.2 Swali la l2: Maandalizi ya Maandiko, Vifaa na Zana za Kufundishia na Kujifunzia

Swali la 12 lilitoka katika mada ya Maandalizi ya Maandiko, Vifaa na Zana za Kufundishia na Kujifunzia. Swali lililenga kupima nyanja ya ufahamu kwa lengo la kutaka kujua ufahamu wa watahiniwa kuhusu umuhimu wa kipekee wa kitabu cha kiongozi cha mwalimu kwa mwalimu katika maandalizi ya ufundishaji na ujifunzaji. Katika swali hili mtahiniwa alitakiwa kutoa hoja tano zinazothibitisha umuhimu wa kipekee wa kitabu cha kiongozi cha mwalimu kwa mwalimu katika maandalizi ya ufundishaji na ujifunzaji. Jumla ya watahiniwa 4,079 (84.2%) kati ya watahiniwa waliofanya mtihani wa somo la Haiba na Michezo. Kati ya hao, watahiniwa 10 (0.2%) walipata alama kati ya 0 na 5.5 ambaao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 1,897 (46.6%) walipata alama kati ya 6 hadi 10 ambaao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa 2,172 (53.2%) walipata alama kati ya 10.5 hadi 15 ambaao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla watahiniwa walifaalu swali hilo kwa kiwango kizuri kutokana na watahiniwa 4,069 (99.8%) kupata alama kati ya 6 hadi 15 ambazo ndizo zilizowawezesha kufaulu swali hili

Chati Na.12: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swali la 12

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika swali hili unaonesha kuwa, watahiniwa wengi walikuwa na ufahamu wa umuhimu wa kitabu cha kiongozi cha mwalimu kwa mwalimu katika mandalizi ya ufundishaji na ujifunzaji. Kufaulu kwa watahiniwa katika swali hili kulitokana na kuelewa matakwa ya swali, na kuweza kujibu swali kwa ufasaha. Watahiniwa waliweza kueleza umuhimu wa kitabu cha kiongozi cha mwalimu kwa mwalimu katika maandalizi ya ufundishaji na ujifunzaji. Watahiniwa pia waliweza kufaulu swali hili kutokana na kuhawilisha maarifa kutokana na kutumia kitabu cha kiongozi cha mwalimu wakati wa ufundishaji wa mazoezi (B.T.P). Watahiniwa walitoa hoja kama vile, kitabu kuwa na mada zote zinazopatikana katika kitabu cha kiada, hupendekeza zana za kufundishia, hupendekeza mbinu na njia za kufundishia. Kielelezo Na.12.1 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swali hili na kupata alama zote.

Kielelezo Na. 12.1

use only

12. Kiongozi cha mwatalimu ni kitabu-kinalo muongozaga mwatalimu katika tendo zima la Ufundishaji juu ya nini kifan yike ili 20ezi la Ufundishaji na Ujifunzaji llwe wenyewe tija. Kilabu cha Kiongozi cha mwatalimu kina umuhimu iua peke-kwa mwatalimu katika maandalizi ya Ufundishaji na Ujifunzaji najetea Kauli hii kuta. Sababu zifuatazo:

Himpendekeraa mwatalimu njia nambinu za Kufundishia; Kilabu cha Kiongozi cha mwatalimu kimeonherha juu ya njia anaazopanwa azitumie mwatalimu wa kati wa Ufundishaji; ni kweli kabisa Kiongozi cha mwatalimu kina umuhimu kwa maandalizi ya Ufundishaji na Ujifunzaji.

Kimeonesha majibu ya maswali katika kitabu cha Kiada; Unapo laka kuvahihisha mazoezi ya wanafunzi lazima utumie Kiongozi cha mwatalimu ili llweze kufumia au kuvahihisha kazi au mazoezi ya wanafunzi.

Kimpendekeraa zana za Kufundi sha kila mada; Kiongozi cha mwatalimu kwa maandalizi ya Ufundishaji na Ujifunzaji ni muhimu kwa sababu Kimeonekeraa mwatalimu zana za kila mada wa kati wa Ufundishaji.

Kimeonesha rejea Kwaajili ya marifa zaidi; Kiongozi cha mwatalimu ni zaidi ipo azimio la kazi kwa sababu Kimumpa mwatalimu na favi ya kutumia vitabu vya reje

12.	<p>a Kujajili ya maarifa zaidi.</p> <p>Kina mada zote zinazopatikana katika a kitabu cha Kiada; Uki chunguza vizuri- kitabu cha Kiongozi cha mwalimu batuuni wa na mwalimu mwenzewewe ndio magari Kina- Umuhimu wa pekee Katika maandalizi ya ku fundisha na Kujifunza.</p> <p>Hitimisho, Kitabu cha Kiongozi cha- mwalimu Kina Kila kitu kinahitakiwa katika tendo zima la Ufundishaji na Ujitu- nzaji hivyo baasi King Umuhimu wa pekee e kwa mwalimu Katika maandalizi ya Ufu- ndishaji na Ujifunzaji.</p>
-----	---

Kielelezo Na. 12.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri kwa kueleleza umuhimu wa Kiongozi cha Mwalimu katika maandalizi ya ufundishaji na ujifuznzaji.

Hata hivyo, watahiniwa 10 (0.2%) walipata ufaulu hafifu katika swali hilo. Ufaulu huu ulitokana na sababu mbalimbali kama vile, baadhi ya watahiniwa kutokuwa na uelewa kuhusu umuhimu wa kipekee wa kitabu cha kiongozi cha mwalimu kwa mwalimu katika maandalizi ya ufundishaji na ujifunzaji. Pia, baadhi ya watahiniwa kutokuelewa matakwa ya swali na kutoa majibu yasiyo sahihi. Kielelezo Na. 12.2 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vibaya swali hilo na kukosa alama zote.

Kielelezo Na. 12.2

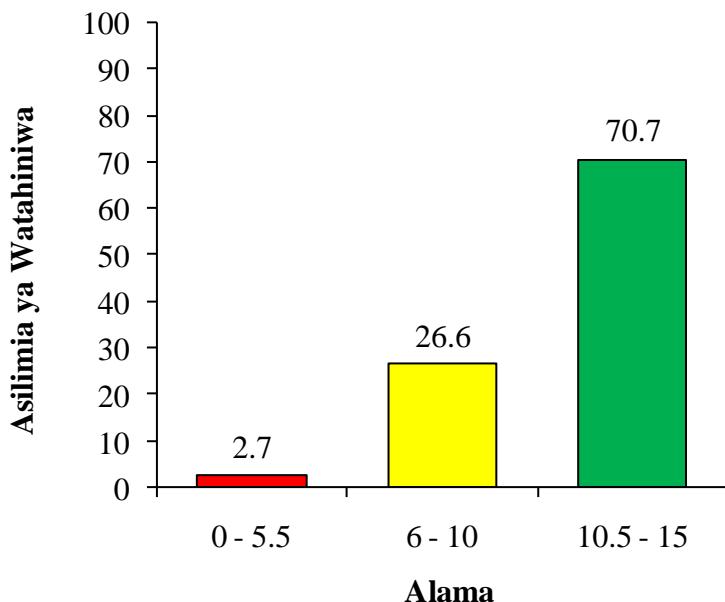
12.	<p>kwa mwaka mzima hivyo muhtasari ni muhimu katika kuandaa somo.</p> <p>Azimio la kazi huu ni mpango kazi wa una andaliuma na mwalimu na huuza zwa muda mrefu mfano; mizei 6 au mwaka tili muhimu katika ujandaaji wa somo kwani huwega kuoneisha. Idadi ya kipindi kwa kila mada:</p> <p>Andalio la somo, ni dira inayomwongoza mwalimu wakati wa kufundishaji kuvake na huwega kuoneisha matengo mahususi ya kile ki nacho fundishaji ndani ya kipindi kimoja ati kitabu cha kiada humwezeha, mwalimu kupata nukuu mbalimbaji kuhusiana na kile analchokifundishaji hivyo, kitabu cha kiada ri mwhimu katika maandalizi ya ufundishaji na ujifunzaji.</p> <p>Kitabu cha rejeo, hulimka kupata dhana mbalimbaji kuhusiana na mada inayofundishwa kwa lengo la kupata tipoo mkubwa kuhusiana ny kinachofundishawa na mwalimu.</p> <p>Kwa ujumla, katika maandalizi ya ufundishaji na ujifunzaji kitabu cha kiongozi cha mwalimu i: petkee katika Maandalizi ya ufundishaji na ujifunzaji zipo zana zingine kama Muhtarari Azimio la kazi Andalio la somo, kitabu cha kiada, na kitabu cha mrefu.</p>
-----	---

Kielelezo Na. 12.2: Kinaonesha sampuli ya sehemu ya jibu la mtahiniwa aliyeshindwa kuelewa matakwa ya swali badala ya kueleza umuhimu wa kitabu cha kiongozi cha mwalimu katika maandalizi ya ufundishaji na ujifunzaji alieleza zana nyingine zinazotumika katika maandalizi ya ufundishaji na ujifunzaji kama vile, andalio la somo, muhtasari wa somo, azimio la kazi, kitabu cha kiada na kitabu cha ziada.

2.2.3 Swali la 13: Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo

Swali la 13 lilitoka katika mada ya Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo. Swali lililenga kufanya tathmini ya uelewa wa watahiniwa kuhusu vigezo anavyotumia mwalimu wa somo la Haiba na Michezo katika kuchagua mbinu za kufundishia na kujifunzia. Katika swali

hili mtahiniwa alitakiwa kuchanganua vigezo vitano anavyovitumia mwalimu wa somo la Haiba na Michezo katika kuchagua mbinu za kufundishia na kujifunzia. Jumla ya watahiniwa 3,547 sawa na asilimia 73.7 ya watahiniwa waliofanya mtihani wa somo la Haiba na Michezo walifanya swali hili. Kati ya hao, watahiniwa 97 (2.7%) walipata alama kati ya 0 na 5.5 ambaao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 944 (26.6%) walipata alama kati ya 6 hadi 10 ambaao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa 2,506 (70.7%) walipata alama kati ya 10.5 hadi 15 ambaao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla watahiniwa walifaalu swali hili kutokana na watahiniwa 3,450 (97.2%) kupata alama kati ya 6 hadi 15 ambazo ndizo alama zilizowezesha kufaulu swali hili. Chati Na.13 inaonesha ufaulu wa watahiniwa katika swali hili.

Chati Na. 13: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swali la 13

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika swali hili unaonyesha kuwa watahiniwa wengi walikuwa na uelewa kuhusu vigezo anavyotumia mwalimu wa somo la Haiba na Michezo katika kuchagua mbinu za kufundishia na kujifunzia. Ufaulu huu ultokana na watahiniwa walio wengi kuweza kuelewa matakwa ya swali na kujibu swali kwa ufasaha. Watahiniwa waliweza kuchanganua vigezo vitano anavyotumia mwalimu wa somo la Haiba na Michezo katika kuchagua mbinu za kufundishia na kujifunzia. Vigezo viliviyotolewa na watahiniwa ni kama vile, ukubwa wa darasa, umri na uelewa wa wanafunzi, mada, muda na malengo mahususi

ya somo. Kielelezo Na.13.1 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swali hili.

Kielelezo Na. 13.1

13	<p><i>Haiba na michezo :- Haib n̄i somo linalohusana na tabtu za wanazunzi pamoja na michezo. Haiba n̄i muonekano wa mtu wa ndani na nje unaomzanya afanane au atofau-tfane na mtu niwinge! ne. Nichazo ni kasi-halau kwa Malengo ya kuberundisha mwili na kuujengwa mwili; Vizuatavyo n̄i Vigero anayotumia niwali m̄i wa somo la Haiba na michezo kasi kuchagua mbini za kufundishia na kujifunza somo la haiba na michezo na uyo n̄i:-</i></p> <p><i>Nada. Nada n̄i kigeso kikuu nihi-imu ambaehi humwongosa niwali my kasi kuchagwe! wa mbini ya kufundishia na kujifunza somo la haiba na michezo. Ngano Nada yo nichazo yu asiri. Niwali m̄i atatumla mbini ya nyimbo t̄i awaze kuleweka vizuri.</i></p> <p><i>Umri na Ulelewo wa wanazunzi. Niwali mu wa haiba na michezo hizengatta umri na ulelewo wa niwanazunzi kasi kuchagua mbini ya kufundishia na kujifunza a ulmo la haiba na michezo. Ngano watu tu wonye mifaka n̄one za kuenderera bupenda-sana nyimbo. Hivyo kumsaidoa niwali m̄i kuchagua mbini yabihi ya kufundishia na kujifunza somo la haiba na michezo -</i></p> <p><i>Malengo Nasusisi ya somo: Niwali mu wa somo ya haiba na michezo lazima aringaté Malengo aringaté wekeo kasi kuchundisha t̄i awaze kujafikia. Uchagwe! wa mbini ya kufundishia na kujifunza!</i></p>
----	--

13 hutegemea kwa brait kikubwa Malengo Nah-nuri. Ngano: kwa nuda za dakika arabi-toi kilel Nwanafunzi auwee kujifunzi na kutoja alina one(s) za michezo.

Nuda. Nwalimmo bwengaria kigezo cha nuda katika uchaguzi wa ubimmo ya kujifundishia na kujifunza smo la habba na michezo. Kipomfazo mudo ni dakika arabi-toi ni michezo kuchagua mbinu ambayo o haitachukuo muda moju fu kueesa kijiro Malengo Maburro alyokusudia.

Ukubwa wa darasa. Katika ueh-aguzi wa mbinu ni zosima nwalimmo wa alisomo za habba na michezo arengatope ukubwa wa darasa, ambao tijuiwisha idha di ya wanafunzi ni kumsaidia kuchagua mbinu ambayo itamizvesha kuendana na daraso late. Ngano darasa lenye wanafunzi sabiti na taro mbinu ya Nafadi-irano inajaa kutumia.

Mbinu ni njia ambayo bumsaidia nwalimmo wa somo la habba na michezo kujikisha rejumbe na Malengo yale alyokusudia wanafunzi wayapate. Ni mbinu iwee kufikiwa kuharisi ni mbinu nwalimmo. Kueka vigezo. Utakawiyatumka kujifundishia mbinu harsika. Ngano mbinu ya Changanyakete.

Kielelezo Na. 13.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swali hili kwa kueleza kwa kiwango cha kuridhisha vigezo vyta kuzingatia wakati wa kuchagua mbinu za kufundishia na kujifunzia.

Pamoja na ufaulu huo mzuri, watahiniwa 97 (2.7%) walifaalu kwa kiwango hafifu katika swali hilo. Kiwango hafifu cha ufaulu kinahusishwa na sababu mbalimbali kama vile, baadhi ya watahiniwa kutokuwa na maarifa kuhusu vigezo anavyotumia mwalimu wa somo la Haiba na Michezo katika kuchagua mbinu za kufundishia na kujifunzia na watahiniwa kutokuelewa matakwa ya swali na kutoa majibu yasiyo sahihi. Kwa mfano, watahiniwa wengine walijibu sifa za mbinu bora za kufundishia na kujifunzia badala ya

kuonesha vigezo vya kuzigatia wakati wa kuchagua mbinu za kufundishia na kujifunzia.

Kielelezo Na.13.2 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vibaya swali kwa kueleza mbinu bora za kufundishia na kujifunzia badala ya vigezo vya kuzingatia wakati wa kuchagua mbinu za kufundishia na kujifunzia.

Kielelezo Na. 13.2

18.	Mbinyu: Ni hali ya kumfuba namm mbadala, Katika kuweza, Kupikia malengo yako, Ufuvabayo ni Vigezo, abauyo bimba mwalimu, wa sema, la, Uhaba mi michezo Katika. Kuchagua, mbinu za kufundishia na kujifunzia: Inayowashirikisha, inaputasi: Kuwa sa babu mwalimu anapobaka. Kufundisha, apabi Kuwa, Kuchagua. Mbinyu na yo washirikisha, Kuwa nyanja, na jadi uko, maswali na magibu na malenbezi ya galari; Inayonzi kireha: mrapurasi: Kuwa mtano mwalimu akisumia mbili ya hungua, bongi kuweza. Kumfanya mwanafunsi ki tukio. Kuwa makini ili ameze kujibu na ili aliyopeera na mwalimu wake; Inayowazengen, wanafunsi uwezo wa Kuwa, mrapurasi. Kuweza, Kumfanya, mrapurasi Kuwa, mbuni pu uno uku mbalimbali anibayo unapukusu vibatumi Katalika Janii, Kuwa, Kumfanya shughubu li nbalimbali; anibazo suna uweza ziliku za Shule au nyumbani;
-----	---

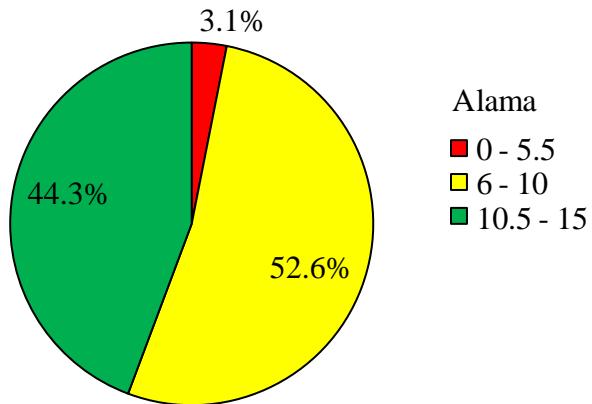
13.	<p>Inayo wa jengaa, uwezo wa kujiamini. Kuwa mtano kalku, kapi za ukundi kuwa esa. Kuwasilisha vyle vifly ambayo wanawea za kujifunza au kujadi lana na kuwasilisha ukwaj wenzake.</p> <p>Kinaadha kuna sifati za mafisa ya wanazupuzi. Kuwa mtano wanatumi kuweza kujibihapa in changamoto wanayo kumbuni myo. Kalku swala zinapua la ujundishaji na ujipunzaji wa na hata kalku mafisha yao ya kila siku ya nyumbani.</p> <p>Hiiyo bari ni mubimu casa kuwa na vigezo khabla ya kuchagua mbinu ya kujifunzia na kujifunzia na kijiwani wa nafasi kuweza. Kuwa na vigezo kufundishia na kujifunzia akaeleza sifa za mbinu bora za kufundishia na kujifunzia.</p>
-----	---

Kielelezo 13.2: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyechanganya dhana katika kujibu swali hili badala ya kujibu vigezo anavyotumia mwalimu katika kuchagua mbinu za kufundishia na kujifunzia akaeleza sifa za mbinu bora za kufundishia na kujifunzia.

2.2.4 Swali la 14: Maandalizi ya Maandiko, Vifaa na Zana za Kufundishia na Kujifunzia.

Swali la 14 lilitoka katika mada ya Maandalizi ya Maandiko, Vifaa na Zana za Kufundishia na Kujifunzia. Swali lililenga kufanya tathmini ya uelewa wa watahiniwa kuhusu changamoto wanazokumbana nazo walimu katika ufundishaji wa somo la Haiba na Michezo. Mtahiniwa katika swali hili alitakiwa kutoa tathmini kuhusu changamoto wanazokumbana nazo walimu katika ufundishaji wa somo la Haiba na Michezo. Jumla ya watahiniwa 2,937 sawa na asilimia 60.6 ya watahiniwa walifanya mtihani wa somo la Haiba na Michezo walifanya swali hili. Kati ya hao, watahiniwa 91 (3%) walipata alama kati ya 0 na 5.5 ambaao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 1,544 (52.6%) walipata alama kati ya 6 hadi 10 ambaao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa 1,302 (44.3%) walipata kati ya alama 10.5 hadi 15 ambaao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla watahiniwa walifaulu swali hili kwa kiwango kizuri kutokana na watahiniwa 2,846 (96.9%) kupata alama

kati ya 6 hadi 15 ambazo ndizo zilizowawezesha kufaulu swali hili. Chati Na.14 inaonesha ufaulu wa watahiniwa katika swali hili.

Chati Na. 14: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swali la 14

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika swali hili unaonesha kuwa watahiniwa wengi walikuwa na uelewa kuhusu changamoto wanazokumbana nazo walimu katika ufundishaji wa somo la Haiba na Michezo. Kufaulu kwa watahiniwa katika swali hili kulitokana na kuelewa matakwa ya swali, na kuweza kujibu swali kwa ufasaha. Watahiniwa waliweza kutoa tathmini kwa kutoa hoja tano kama vile, kukosekana kwa viwanja bora vya michezo, upungufu wa vifaa vya kufundishia na kujifunzia na upungufu wa rasilimali fedha kugharimia mafunzo. Kielelezo. Na. 14.1 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swali hili

Kielelezo Na. 14.1

14.	<p>Haiba ni jumla ya tabia ya Mtu Tokanayo na kile analhokipinkina, unazhokipenda anavyojihukilia yeye na anavyowalihukilia wengins wakati Milhero ni shughuli yoyote ya hiani aitanyayo Mtu kwa leng'e La kuupa Mwili Muzeezi au kufurahisha haiba ni Milhero ni mojawapo yu Majomo yanayofundishwa kahka shule za Mwingi na Zipo Zhangamoto ambazo walimu hukutana nayo wakati wa kufundisha somo hili La haiba na Milhero, Mungoni Mwa Changamoto hizro zinareji tolcreza ni kama ifuatavyo: Walimu kukosha yuizi wa kutosha kufundisha somo hili, baadhi ya walimu hawana yuizi au stadi za kutosha ambarzo. Zinawawezeha kufundisha somo iki kikita na Milhero hususani vifengelo vya Milhero kama vito madha, Mpira wa Miguu, Mpira wa kikapu, Mpira wa wavu, Mpira wa pete na Mpira wa Mikono.</p> <p>Ukosefu wa viwanja kwa ayili ya kufundisha Milhero hiyo. Shuto nydingi zilizopo Tanzania zinakabilwa na Zhangamoto ya ukosefu wa viwanja kwa ayili ya kufundisha Milhero Mbali, Mbali viwanja wa Mpira wa Miguu, Mpira wa kikapu, Mpira wa Mikono Mpira wa wavu, na Mpira wa pete.</p> <p>Kutokupewa kipaumbelo kwa somo la haiba na Milhero, shuto zilizopo nydingi hafu Nthini zinapuuzia sana somo la</p>
-----	--

14. haiba na Michezo na kwasababu hiyo wana
 Funzi pamoja na walimu wao wanaona
 kwenda Unyanjani ni kupotora muda wao
 Wanaamini kujifunza ni ndani ya darasi
 tu jumbo umbalo sio kueli
 Ukozefu wa vitaa vya kufundishia
 Michezo, chule nyingi za Mwingi hapa
 Tanzania zinakabiliwa na taziri la
 Ukozefu wa vitaa Mbalimbali kwa cyili
 ya Kujifunzia Michezo, kuna uhaba wa
 vitaa kame, Mpila, Jezi, Kadri, Filimbi
 na vitaa vingine vyote ambayo hukumika
 kahka ufundishaji na zifunzaji na Michezo.
 Ukozefu wa hamasa na Motisha za
 kujifunza somo la haiba na Michezo, ufundi
 shaji na zifunzaji wa somo la haiba
 na Michezo hukumika hamasa ili wanafunzi
 walizero kufurahia somo, baadhi ya
 walimu pamoja na wanafunzi wanadharay
 Fani ya Michezo na hivyo kuwakahsha tamau
 wale ambaa wanapenda Michezo
 Hivyo basi ili kuhakikisha ufundishaji
 na zifunzaji na somo la haiba na
 Michezo senkali inapajwa kutoa vitaa vyote
 Muhimmo kwa cyili ya kujifunzia Michezo
 Lakini pia senkali iendezo **ZIMINISTUMA**
 ili wanafunzi wopate hamasa na isteterezo
 umuhimu wa Michezo kahka Maisha ya.

Kielelezo Na. 14.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swali hili kwa kueleza changamoto wanazokutana nazo walimu wa somo la Haiba na Michezo katika ufundishaji na ujifunzaji wa somo hilo.

Licha ya ufaulu huu mzuri, watahiniwa 91 (3%) walipata ufaulu hafifu katika swali hili. Ufaulu huu ulitokana na sababu mbalimbali kama vile, baadhi ya watahiniwa kutokuwa na uelewa kuhusu changamoto wanazokumbana nazo walimu katika ufundishaji wa somo la Haiba na Michezo. Pia, baadhi ya watahiniwa kutokuelewa matakwa ya swali na kutoa majibu yasiyo sahihi. Kwa mfano, watahiniwa wengine walieleza mapendekezo ya namna ya kutatua changamoto badala ya kueleza changamoto ambazo ndiyo kiini cha matakwa ya swali hili. Kielelezo Na.

14.2 kinaonesha sampuli ya mtahiniwa ambaye hakuelewa matakwa ya swali.

14.

Changamoto katika ujundishaji haiba ne michero, ni mafanikio au intaaro easayakutana nayo walimu wa somo la raiba ne michero, zo ambayo hukumamisha ujipunzaji no ujundishaji pipi changamoto waapardutana nayo walimu wa somo la haiba ne michero. no zifurata ni latitminni ya changamoto hiyo.

Viongerewe ipaj vya kujundishaji haiba ne michero, bura-magno ipao wyo michero mashulenii ni changamoto katika ambayo, huanganyi wanajumu waajifuru kua itenzo bali kuo-nadheno tu.

Klawepo walactamu wyo michero mashulenii, ipo michero ambayo inshetaji utaalamu katika bijjunesi, hiyo iwayepo-walactamu walakowemeho suala hilo na walimu xizidiko shulenii. Wapeuri semino za kuhusu michero ili usababeshi kene kragu.

Vipopo viwanja vya michero zote moshulenii, wazilimmo wanabura ne changamoto ya kujundishaji, michero kusinenzia kua sababu ya uhaba wa viwanja kuu vya kuendeshe-michero hiyo.

Ziweipo mafisho kua wanajanyo miani ili kujundishaji ipaj vya walimu anopata changamoto, ya kutubano no-wanajumu wenye ipaj vya michero, katika hane nemto ya kuwasimilishi ili waendeleze ipaj hiyo.

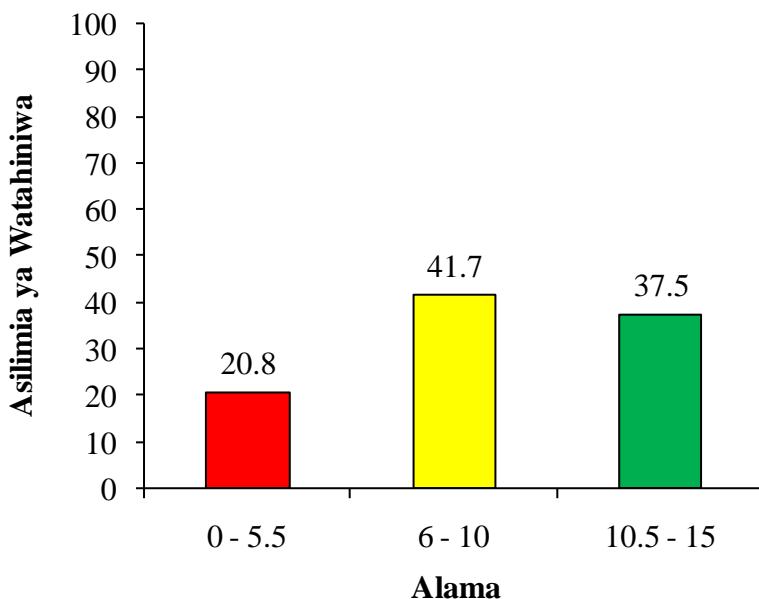
Ulayai wa wanajumu katika kujijunze wanajumu-wengini huone michero ni kama sehemu ya uhaba hapa kuu-ya kuwasimilishi hiyo ulayai, unasho mdogo badala ya kuijumu kua kumindisho walimu.

Somo la haiba ne michero ni somo zuri kuzaji lingaji, qidiso stadi mbalimbali zinazotokano ne michero hiyo-ikupopo nichamui, kujitamini, Iaruhinkiang hiyo wanamu waushimmo watoto wasi kupinda haiba ne michero-ikiwemo no bijungereza moringira merutu ya bijijuni.

Kielelezo Na. 14.2: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyeshindwa kuelewa matakwa ya swali hivyo kueleza njia za kutatua changamoto wanazokumbana nazo walimu katika kufundisha somo la Haiba na Michezo badala ya kueleza changamoto wanazokumbana nazo walimu katika kufundisha somo la Haiba na Michezo.

2.2.5 Swali la 15: Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo

Swali la 15 lilitoka katika mada ya Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo. Swali lililenga kufanya uchambuzi kuhusu mbinu zinazoweza kuimarisha stadi za michezo mbalimbali. Katika swali hili mtahiniwa alitakiwa kuchambua mbinu tano zinazoweza kutumika kuimarisha stadi za michezo mbalimbali. Jumla ya watahiniwa 1,507 ambao ni sawa na asilimia 31.1 ya watahiniwa waliofanya mtihani wa somo la Haiba na Michezo walifanya swali hili. Kati ya hao, watahiniwa 314 (20.8%) walipata alama kati ya 0 na 5.5 ambao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 628 (41.7%) walipata alama kati ya 6 hadi 10 ambao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa 565 (37.5%) walipata alama kati ya 10.5 hadi 15 ambao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla watahiniwa walifaalu swali hili kwa kiwango kizuri kutokana na watahiniwa 1,193 (79.2%) kupata alama kati ya 6 hadi 15 ambazo ndizo alama zilizowawezesha kufaulu swali hili. Chati Na. 15 inaonesha ufaulu wa watahiniwa katika swali hili.

Chati Na.15: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swali la 15.

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika swali hili unaonesha kuwa watahiniwa wengi walikuwa na uelewa kuhusu mbinu zinazoweza kutumika kuimarisha stadi za michezo mbaimbali. Ufaulu wa watahiniwa katika swali hili ulitokana na kuelewa matakwa ya swali, na kuweza kujibu swali kwa ufasaha. Watahiniwa pia walidhihirisha kuwa walikuwa na

maarifa yaliyowawezesha kujibu swali hilo vizuri. Watahiniwa waliweza kuchambua mbinu tano zinazoweza kutumika kuimarisha stadi za michezo mbalimbali kama vile, maadili, kujituma, kuthubutu, kuwa na haiba nzuri. Kielelezo Na. 15.1: kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swali hili.

Kielelezo Na. 15.1

15	<p>Michezo ni ufundi wa kuteamia viungo uya mwili katika uteketezaji wake. Michezo huandaliwa kuwa ajili ya bwindani na ushindani pia, zifuata zo ni mbino tano zinazoripa za kufu mkaa kuimarisha stadi za michezo mba limbalii.</p> <p>Kujituma; ili mcheraji awere kufi kia kiwango felani cha ucheraji kca kikaa michezo wowote ni kizimia oneshe jithabu ili awere kuwa mcheraji mashukuri kama akina mesi nifano mpira wa miguu, pete na wau.</p> <p>Ubunifu; Mcheraji yoyote yule anapo kuwa anatalaka kuwa mcheraji mashuhuri ni lazima awe mbuxifu wa kuteamia viungo vyake vyao mwili na alkili pia nifano miguu na mikono kuthubuto; Mcheraji yoyote yule anga yefaka kuuveza michezo wa pete, wa uu na mpira wa miguu ni lazima awe na sibka ya kufaniby na si kuka ta tamadhiisa kafungwa magoli.</p> <p>Kuwa na haiba nzuri; Michezo ji yeyote yule anataliwa a sitamia lugha chafu kama vile kuteukana na tuju na kutekjidhibiti kuongea ha ta kama refali au muramuizi wa mpira anaongea na wevwe unaongea.</p> <p>Maadili; kuwa muadili kati ka kufuata shereha na kanuni, za michezo wowote nifano mpira</p>
----	--

15 wa miguu, pete na wauu pia
kunika kawisya, riadha, ruketi na
michezo mbalimbali ya asili nje
na kulenga shabaha na kieleleka.

Hivyo basi michezaji yeyote yanu
pasa kufuatanya na kanuni za
michezo wowote iti awere kufanii
kiwa na kawawa mashuhuri au
nodani wa michezo husilca

Kielelezo Na.15.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu swali hili kwa kueleza mbinu zinazoweza kutumika katika kuimarisha stadi mbalimbali za michezo.

Hata hivyo, pamoja na watahiniwa asilimia 79.2 kujibu swali hili kwa kiwango cha kuridhisha, watahiniwa 314 (20.8%) walipata ufaulu hafifu katika swali hili. Ufaulu huu ultokana na sababu mbalimbali kama vile, baadhi ya watahiniwa kutokuwa na uelewa kuhusu mbinu zinazoweza kutumika kuimarisha stadi za michezo mbalimbali. Pia, kutokuelewa matakwa ya swali na kutoa majibu yasiyo sahihi. Kielelezo Na. 15.2 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vibaya swali hili.

15

Mbinu ni ujuzi au namna ya kutend
a jambo, zifuatizo ni baadhi ya mbinu
zinazoweza katumika kuimarisha stadi
za michezo mbalimbali;

Ziara; Mbinu hii inaweza kukuza
au kuimarisha stadi ya ushirikiano
kwani wanafunzi huweza kuchangamana
na jamii hivyo kujenga ushirikiano
nao.

Majaribio; Mbinu hii hujenga
stadi ya udhubutu, kuwani kupitia
kufanya majaribio mbalimbali ya
kimichezo watu/wanafunzi, hujenga ari
ya kujaribu/ kufanya kitu hata kama
atikuna anaonca ni kigumu sana na
hawezi kukifanya.

Maonyesho; Mbinu hii hujenga
stadi ya kujiamini kipani kutohana
na kwamba baada ya mswalimu au
anayeweza kuonyesha namna jambo
linavyofanywa nfaroo kupokea na
kutoa pasi, mwanafunzi erayo
hujaribu kurudia kama alivyofanya
mwalimu wake hivyo hujengea ujasiri

Kualika mtaalamu/wataalamu;
Mbinu hii pia hujengea mwanafunzi
stadi mbalimbali za michezo mbalimbali
kwani kupitia maorifa anayupeua na
wataalamu ataya fanyia kazi.

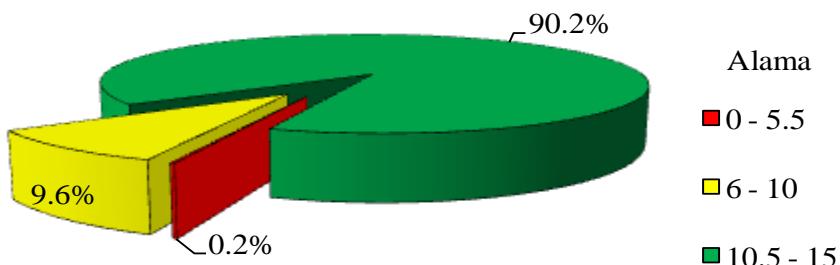
Majadiliano; Mbinu hii pia
majenga stadi mbalimbali kwa mwanafunzi

15	Mfano ushirikiano, kupitiza majadiliano wanafunzi hujenga hukui ya kushirikiana katika mambo ya mbalimbali.
	Mbinu zote hizi, Zirof ya majoribidi maonyesho, kualika wataalamu na Majadiliano kwa kiasi kikubwa hujenga stadi mbalimbali za michezo.

Kielelezo Na. 15.2: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu swali hili vibaya na kukosa alama zote.

2.2.6 Swali la 16: Upimaji na Tathmini ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo

Swali la 16 lilitoka katika mada ya Upimaji na Tathmni ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo. Swali hili lililenga kupima ufahamu wa watahiniwa kuhusu umuhimu wa kufanya upimaji katika ufundishaji na ujifunzaji wa somo la Haiba na Michezo. Jumla ya watahiniwa 4,629 sawa na salimia 95.6 ya watahiniwa waliofanya mtihani wa somo la Haiba na Michezo walifanya swali hili. Kati ya hao, watahiniwa 09 (0.2%) walipata alama kati ya 0 na 5.5 ambaao ni ufaulu hafifu. Watahiniwa wengine 445 (9.6%) walipata alama kati ya 6 hadi 10 ambaao ni ufaulu wa wastani na watahiniwa 4,175 (90.2%) walipata alama kati ya 10.5 hadi 15 ambaao ni ufaulu mzuri. Kwa ujumla watahiniwa walifaalu swali hili kwa kiwango kizuri kutokana na watahiniwa 4,620 (99.8%) kupata alama kati ya 6 hadi 15 ambazo ndizo alama zilizowawezesha kufaulu swali hili. Chati Na. 16 inaonesha ufaulu wa watahiniwa katika swali hili.

Chati Na. 16: Inaonesha kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa katika swali la 16.

Uchambuzi wa majibu ya watahiniwa katika swalii hili unaonesha kuwa watahiniwa wengi walikuwa na uelewa kuhusu umuhimu wa kufanya upimaji katika ufundishaji na ujifunzaji wa somo la Haiba na Michezo. Sababu ya watahiniwa kufaulu swalii hili ni kutokana na kuelewa matakwa ya swalii, na kuweza kujibu swalii kwa ufasaha. Watahiniwa waliweza kueleza umuhimu wa kufanya upimaji na tathmni kwa hoja mbalimbali kama vile, kutambua kiwango cha uelewa cha wanafunzi, kutambua matatizo yanayowakumba wanafunzi katika ujifunzaji na kuamsha ari ya kujifunza. Kielelezo Na.16.1 kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swalii hili.

Kielelezo Na. 16.1

16. Upimaji ni kitendo cha kufafanu ni kuoq kiasigani
Mwanafunzi amepata Maanta kutokana na Afya
Ngatengo ya Afya aliyofundishio. Upimaji hufanyika
Walcahi wewote. Pia Upimaji upo kuoq sifia nne; Upimaji
awali, endesivu, latuvi na tamazi. Kafika kumpimuaq
Mwanafundi kune zama huorza kutumika Mfano,
Maswali, Mazofai, Majaribio, vithani na jedidali la
Tabia na Mieneno. Upimaji huu una umuhimu ukubwa
Sana icama ifuatanyo:

Kutambua kwango cha zeleua kuoq Mwanafundi
Kutokana na upimaji kualimu huorza kujua kuoq
Mwanafunzi zoorato cutiana katilca zeleua darasani.
Mfano; Kumpimua kumpima Mwanafunzi kuoq hijiq
ya kumuuliza humohum darasani au kutoa zaefsi
afanye. Hii huorza kusaidia kujua xtoto canaulemoq
kuoq juu aachini.

16. Kujua matatizo yanayowakumba wanafunzi. Katika kupima zifuridzishaji na tijifunkaji huseinifiki kujua matatizo yanayowakumba wanafunzi akapo darasani au nje ya darasi. Mfanisi lama wakati ametoa utihani kwa muzazi huu nusenafunzi alefeli na baadaye. ~~Muzazi hata kififi hivyo kujima tenu na kufanya mabadiliko tofauti.~~

Kufu ufanisi wa nwalimu Icatika ufundishaji.

Kutokana na upimaji muadlimu huweera kuyig
Mfanzi roake kulingana ng kile ~~otihofundisho~~ Mfanzi
wangafunzi kufeli sana somotice au kufaulu sang
somo late. Hi humpa iudanga kuwa wangafunzi
wangatelerua au haroalewi.

Kuamsha ari ya kujifunza. Upimaji huweza kuamsha ari ya kujifunza kuendelea kujifunza yili anayoviria au anayofundisha clara sani. Nfano kama kuwanafunzi alibwao wa Tatu, clara sani kufitik uuhula wa kazi. Hifapo mubuta kuwingine nufalimi hupima tena. Hivyo icama niteta atashutca autubaki palegale. Hii huamsho ari ya kuendelea kujifunza.

Kumjenggo kumbukumbu ya kudumu muangafumi Upimaji huweza kumjenggo kumbukumbu ya mucara funzi kuwa kile alithofundishio. Utano i's mucarafumi amefany a zeeri ya kutosa yote lakini muallimy akaja akarudekere atcamotlera jibu kwen sahihi. Muangafunzi huya huweza bila kusahau tena.

Muslimu enakarivo iwe na ucarifa ya kufasha ili kumpig kumpimia uwanafunzi cuong kuna Zana na libinu anazotumi ~~za~~ Muslimu wakati wa kufundishaa.

Kielelezo Na. 16.1: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa aliyejibu vizuri swali hili kwa kueleza umuhimu wa kufanya upimaji wakati wa mchakato wa ufundishaji na ujifunzaji kulingana na matakwa ya swali.

Hata hivyo, pamoja na watahiniwa wengi kufanya vizuri katika swali hilo, watahiniwa 09 (0.2%) walipata ufaulu hafifu katika swali hilo. Ufaulu huu unahusishwa na sababu mbalimbali kama vile baadhi ya watahiniwa kutokuwa na maarifa ya kutosha kuhusu umuhimu wa kufanya upimaji katika ufundishaji na ujifunzaji wa somo la Haiba na Michezo. Pia, baadhi ya watahiniwa kutokuelewa matakwa ya swali na kutoa majibu yasiyo

sahihi. Kielelezo Na.16.2: kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa ambaye hakuelewa matakwa ya swali na hivyo kutoa hoja ambazo hazikuwa zinajibu swali aliloulizwa.

Kielelezo Na. 16.2

16.	<p>Upimaji ni Kitendo cha Kuangalio maendeleo ya mwanafunzi.</p> <p>Utuata ni umuhimu wa Kufanya upimaji Katika utundishaji na ujifunzoji kia simo la haiba no michezo.</p> <p>Kufanya Zioro za michera na shule nyingine wanafunzi kiongoziaro za michezo no kushindano na wanafunzi nyingine huimorisha kimichezo na kuwa no nguvu ya kuchera michera mingine na pio kua no uweli. Wa kujuo michezo mingine KutaKona no Zioro hiyo.</p> <p>Kuamemasisha na Kuntasaidia Wanotumi Katikati michezo pale ambayo. Walimu WataWatasaidia Wanotumi wa kimichezo na Kuamemasisha Wanafunzi Wataimorishe na Kuamemasisha kimichezo Kuani Watakuwa Wanope nda. Kushiriki Katika michero mbalimbali.</p> <p>Kuwatundisha Wanafunzi Kanuni za michero mbali mbali pale ambayo Wanafunzi Watafundishuo Kanuni za michero mbalimbili. Watopenda Jana kuchera michezo hiyo Kuani Watakuwa Wanajua Kanuni za michero hiyo no Watakuwa Wanaimorisha kimichezo.</p> <p>Kutengo mudo kia michero mashulenii Kitendo cha Kuwalingeo Wanafunzi mudo wa michezo mashulenii ni kizuri Jana kwa hiryo za o na pio Kuimorisha michezo ya yao Kuani Watakuwa Wanopenda mdo Watkjifunzo michezo mbalimbali na Kufanya moraci ya viungu.</p> <p>Kushindano Kimadarasa shulenii kua Wanotumi Wengi hupendo michezo KutaKona no mashindano haya ambayo yanowatasaidia wa. Kupakia mowala mengine na kuchu ngamsha mili ya pale ambayo Watafundishuo Kimadarasa Watakuwa no uweli wa kujuo to uweli vero wa kushinda upaje no kimichezo pia.</p> <p>hiryo basi hizo i.dzo mbinu zinawaza Kutumika Katika Kuimorisha stadi za michezo mbalimbali.</p>
-----	--

Kielelezo Na. 16.2: Kinaonesha sampuli ya jibu la mtahiniwa ambaye hakuzingatia matakwa ya swali kwa kuandika mbinu za kuimarisha ufundishaji wa somo la haiba na michezo badala ya kuelela umuhimu wa kufanya upimaji.

3.0 UCHAMBUZI WA UFAULU WA WATAHINIWA KWA KILA MADA

Mtihani wa somo la Haiba na Michezo ulikuwa na maswali kumi na sita (16) yaliyotungwa kutoka katika mada tano (5). Kati ya mada hizo, watahiniwa walifaulu vizuri katika mada nne (4) ambazo ni: Maandalizi ya Maandiko, Vifaa na Zana za Kufundishia na Kujifunzia (95/6%), Upimaji na Tathmini ya Ufundishaji wa somo la Haiba na Michezo (95.6%), Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo (85.3%) na Misingi ya Ufundishaji Ujifunzaji wa Somo la Haiba na Michezo (76.5%), pamoja na mada ya Zana za Kufundishia na Kujifunzia (48.0%). Ufaulu huu ni sawa na wastani wa asilimia 80.2 ya mada zote tano (5)

Kwa upande mwagine watahiniwa walikuwa na ufaulu wa wastani katika mada ya Zana za Kufundishia na Kujifunzia ambayo ni sawa na asilimia 20 ya mada zote tano na hapakuwa na mada ambayo watahiniwa walipata ufaulu hafifu.

Sababu za ufaulu huu mzuri ni pamoja na watahiniwa kuwa na maarifa ya kutosha na kuelewa matakwa ya swali husika. Aidha, watahiniwa walieleza hoja zao katika mtiririko mzuri na hivyo kuwawezesha kupata ufaulu mzuri. Ufaulu wa wastani ulichangiwa na baadhi ya watahiniwa kutoelewa matakwa ya maswali, kukosa umakini wakati wa kujibu maswali na kutokuwa na maarifa ya kutosha katika baadhi ya maswali yaliyoulizwa.

Kwa ujumla, kiwango cha ufaulu cha watahinwa katika somo la Haiba na Michezo ni cha kuridhisha. **Jedwali Na. 3** linaonesha uchambuzi wa ufaulu wa watahiniwa katika kila mada.

Jedwali Na. 3: Muhtasari wa Ufaulu wa Watahiniwa katika kila Mada

Na.	Mada	Idadi ya Maswali	Na. ya Swalii	Wastani wa ufaulu kwa Swalii	Wastani wa Ufaulu kwa Mada	Maoni
1.	Maandalizi ya Maandiko, Vifaa na Zana za Kufundishia na Kujifunzia	4	1	88.3	95.6	Mzuri
			2	97.2		
			12	99.8		
			14	96.9		
2.	Upimaji na Tathmini ya Ufundishaji wa somo la Haiba na Michezo	2	3	91.7	95.6	Mzuri
			16	99.8		
	Maandalizi ya Ufundishaji wa Somo la Haiba na Michezo	5	6	90.8	85.3	Mzuri
			9	78		
			10	81.1		
			13	97.2		
			15	79.2		
3.	Misingi ya Ufundishaji wa somo la Haiba na Michezo	3	4	64.2	76.5	Mzuri
			5	65.6		
			11	99.7		
4.	Zana za Kufundishia na Kujifunzia	2	7	10.4	48	Wasta ni
			8	85.6		

4.0 HITIMISHO

Kwa ujumla mtihani wa Ualimu Daraja A katika somo la Haiba na Michezo mwaka 2018 ulizingatia muhtasari wa somo la Haiba na Michezo. Maswali yalizingatia ngazi za majazi ya utambuzi yaani maarifa, ufahamu, matumizi, uchambuzi, uundaji na tathmini. Kiwango cha ufaulu kwa watahiniwa wa Ualimu Daraja A katika somo la Haiba na Michezo ni kizuri katika mad azote ispokuwa katika mada moja ya “zana za kufundishia na kujifunzia” ambapo watahiniwa walikuwa na kiwango cha wastani cha ufaulu.

Licha ya kuwa na ufaulu mzuri katika somo hili, uchambuzi unaonesha kuwa zipo changamoto mbalimbali ambazo zinapaswa kutatuliwa kama

vile, baadhi ya watahiniwa kutokuwa makini katika kusoma maswlai na kuvyo kutokuelewa matakwa ya maswali na hivyo kushindwa kujibu maswali kwa usahihi. Pia, kuwa na uelewa mdogo katika baadhi ya mada ikiwemo mada ya *Zana za Kufundishia na Kujifunzia* ambayo ufaulu wake ni asilimia **48**. Mada hii inahitaji kutiliwa mkazo zaidi katika ujifunzaji na ufundishaji.

Ni matarajio ya Baraza la Mitihini la Tanzania kuwa, taarifa hii ya upimaji itasaidia kutoa mrejesho kuhusu ufundishaji na ujifunzaji wa mada za somo la Haiba na Michezo na hivyo kusaidia kuboresha zaidi kiwango cha ufaulu wa watahiniwa kwa siku zijazo.

5.0 MAPENDEKEZO.

Ili kutatua changamoto zilizojitokeza katika mtihani huu na kuboresha zaidi ufaulu katika somo la Haiba na Michezo taarifa hii inapendekeza ya fuatayo:-

- (i) Wakati wa mchakato wa ufundishaji na ujifunzaji, wanachuo wafanye mazoezi ya mara kwa mara ili kutasaidia kuwajengea wanachuo uzoefu katika kubaini matakwa ya maswali wanapofanya mitihani yao hususani mitihani ya kitaifa. Kwa sababu moja ya sababu zilizochangia ufaulu hafifu katika baadhi ya maswali ni watahiniwa kutoelewa matakwa ya maswali husika.
- (ii) Mchakato wa ufundishaji na ujifunzaji utumie zaidi mbinu shirikishi hususani mbinu ya majadiliano. Hii itawasaidia wanachuo kujenga uelewa na kutunza kumbukumbu ya maarifa wanayoyapata. Pia, itawajengea uwezo wa kuwasilisha mawazo yao katika miktadha mbalimbali na hivyo kuwajengea uwezo wa kujibu maswali vizuri na kufaulu katika mitihani yao.
- (iii) Wanachuo wanashauriwa kusoma kwa bidii na maarifa ili kuweza kupata maarifa yaliyokusudiwa katika somo la Haiba na Michezo na kufaulu vizuri mitihani yao.

KIAMBATANISHO

Jedwali Na. 5: Vigezo vya ufaulu viliviyotumika katika uchambuzi wa kila swali

Sehemu	Namba ya swali	Alama Stahiki katika Swali	Alama walizopata watahiniwa	Kiwango cha ufaulu
A	1-10	4	0-1.5	Hafifu
			2-2.5	Wastani
			3-4	Mzuri
B	11-16	15	0-5.5	Hafifu
			6-10	Wastani
			10.5-15	Mzuri

cm_{ijkl}

cm_ok